

Številka: 53000-5/2024/4
Datum: 19. 6. 2024

Poročilo o realizaciji načrtovanih dejavnosti in sredstvih za Slovence izven meja Republike Slovenije v letu 2023

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je na 1. nadaljevanju 2. seje, 21. 3. 2019, sprejela sklep, da priporoča Vladi Republike Slovenije, da najkasneje meseca maja tekočega leta poroča o realizaciji načrtovanih dejavnosti in sredstvih zanjo za preteklo leto.

V tabeli so navedena sredstva, ki so jih namenili posamezni resorji za dejavnosti Slovencev izven Republike Slovenije v letu 2023 (v EUR):

	Slovenci v zamejstvu	Slovenci po svetu	Slovenci v zamejstvu in po svetu	SKUPAJ
USZS	9.059.461,18	1.987.844,47		11.047.305,65
MGTŠ (vključno s SPIRIT)	719.543	235.223,82		954.766,82
MKGP	445.504,51			445.504,51
MK (vključno z JAK in JSKD)	500.215			500.215
MORS	97.683			97.683
MVI	541.954	2.143.386		2.685.340
MDDSZ (in JŠRIPS)			591.402,35	591.402,35
SKUPAJ	11.364.360,69	4.366.454,29	591.402,35	16.322.217,33

V nadaljevanju posredujemo poročilo o realiziranih aktivnostih po posameznih resorjih.

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (v nadaljevanju: Urad) vzpodbuja kulturno, gospodarsko, znanstvenoraziskovalno, izobraževalno, športno in drugo povezovanje slovenskih skupnosti zunaj meja Republike Slovenije z matično državo. Vzdržuje stalne stike s slovenskimi narodnimi skupnostmi v sosednjih državah in s Slovenci po svetu ter njihovimi organizacijami, z namenom ohranjanja in razvoja narodne, jezikovne in kulturne identitete. Urad spremlja in usklajuje delo ostalih ministrstev Vlade Republike Slovenije glede skrbi in povezovanja s Slovenci zunaj državnih meja. Pri svojem delu sodeluje tudi s Komisijo DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter organizacijami civilne družbe v Sloveniji v smislu skupne skrbi za pripadnike avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in Slovence po svetu.

Minister Matej Arčon in državna sekretarka Vesna Humar sta se decembra udeležila tudi tradicionalnega posveta slovenske diplomacije in se sestala z veleposlaniki in generalnimi konzuli, ki delujejo v državah, kjer je številčnejša slovenska skupnost.

Izvajanje finančne podpore

Urad je v letu 2023 izvedel tri javne razpise:

- Javni razpis za razpisno področje A v letu 2023: finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu, namenjen spodbujanju dejavnosti Slovencev, ki živijo v sosednjih državah, in njihovo povezovanje z Republiko Slovenijo.
- Javni razpis za razpisno področje B v letu 2023: finančna podpora Slovencem po svetu, namenjen spodbujanju dejavnosti Slovencev, ki živijo po svetu, in njihovem povezovanju z Republiko Slovenijo.
- Javni razpis za sofinanciranje organizacij civilne družbe v Republiki Sloveniji, katerih osnovna dejavnost je namenjena slovenski narodni skupnosti zunaj Republike Slovenije za obdobje 2024–2026.

Prijava na zadnji omenjeni razpis je bil prvič doslej izvedena v elektronski obliki, preko aplikacije eJR, s čimer je Urad pričel s pripravami na uvedbo elektronskih javnih razpisov.

Svet Vlade RS za Slovence v zamejstvu in Svet Vlade RS za Slovence po svetu

Svet Vlade RS za Slovence v zamejstvu in Svet Vlade RS za Slovence po svetu sta stalni posvetovalni telesi Vlade RS, ki opravljata naloge na podlagi Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja. Sveta sodelujeta pri oblikovanju in izvajanju politike ter pripravi strategije na področju skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu.

V letu 2023 so potekale aktivnosti za oblikovanje novih svetov. Nova sveta sta bila imenovana za obdobje 5 let. Naslednji seji zasedanja svetov bosta potekali 10.6.2024 (zamejstvo) in 2.7.2024 (Slovenci po svetu).

Gospodarstvo

Urad je v okviru svojih redni nalog posebno pozornost namenjal ohranitvi in razvoju skupnega slovenskega narodnostnega gospodarskega prostora v zamejstvu. Nadgradil je sodelovanje z gospodarskimi strukturami avtohtone slovenske narodne skupnosti.

Urad je sodeloval izvajanju strateških in pravnih aktov iz pristojnosti Ministrstva za gospodarstvo, turizem (MGTŠ) in šport ter Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR). Urad si je nadalje prizadeval za neposredne investicije oziroma podpore za vzpodbujanje podjetniške iniciative ter razvoj gospodarske osnove. Nadalje urad aktivno sodeluje v okviru Zamejske gospodarske koordinacije v katero so vključeni Slovenska gospodarska zveza v Celovcu (Avstrija), Zveza slovenskih društev na Hrvaškem in SLO CRO Poslovni klub (Hrvaška), Slovensko deželno gospodarsko združenje (Italija) in Razvojna agencija Slovenska krajina (Madžarska). ZGK je v letu 2023 skrbela za medsebojno povezovanje, mreženje, sodelovanje, izmenjavo informacij, znanja in dobrih praks na področju gospodarskega sodelovanja, vključno s spodbujanjem vzajemnih investicij ter turizma med slovenskimi gospodarskimi organizacijami v vseh štirih sosednjih državah.

Urad je krepil tudi sodelovanje z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in namenjal posebno pozornost slovenskim kmetijskim strukturam v zamejstvu. Oba organa sta nadaljevala z vzpostavitvijo projekta Vzorčno turistično – izobraževalne kmetije v Gorskem kotarju (v nadaljevanju: VTIK GK). Namen in cilj projekta je učvrstitev in razvoj slovenske narodne skupnosti v Gorskem Kotarju z večnamenskim centrom. Na kmetiji se bosta izvajali kmetijska in turistična dejavnost, hkrati bo stavba tudi kulturno, izobraževalno in informativno središče gorskokotarskih Slovencev s sedežem v Prezidu. Projekt vzpostavitve vzorčne kmetije sledi uspešni vzpostavitvi in delovanju Slovenske vzorčne kmetije v Porabju.

Predstavniki Urada so sodelovali v vseh spremljevalnih odborih INTERREG s sosednjimi državami. Urad si je prizadeval, da prijavitelji in strukture avtohtone slovenske narodne skupnosti s svojimi

projektnimi predlogi tudi v prihodnje uspešni na razpisih čezmejnih EU programov Interreg in bo avtohtona slovenska narodno skupnost prepoznana kot pomemben deležnik v programskem območju za razvoj čezmejnega področja, kot tudi nadgradnje sodelovanja med manjšinama kot sosednjimi narodi.

Urad je namenjal posebno pozornost delovanju in vzpostavljanju Evropskih združenj za teritorialno sodelovanja (EZTS) kot edinstvenega evropskega mehanizma pri pospeševanju gospodarskega in širšega družbenega razvoja na narodnostno mešanih območjih, s čimer se bo krepila tudi vloga manjšin, ki na teh območjih živijo, medinstitucionalnega sodelovanja in skupnega upravljanja čezmejnega prostora.

Urad je zlasti izpostavljala dobre prakse in izkušnje EZTS GO in pomen za povečanje zmogljivosti znotraj manjšinskih organizacij ter ohranjanje evropske kulturne in jezikovne raznolikosti. Aktivno je podpiral novo nastajajoče Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje - EZTS Kras Carso. Nadalje je poudarjal velik pomen EZTS Geopark Karavanke, EZTS B&G – RAD (Gornja Radgona) in EZTS Muraba. USZS je prav tako podprl zamisel glede vzpostavitve EZTS treh držav, za kar se zavzamejo deležniki v okviru gospodarsko-družbenih aktivnosti, ki se izvajajo v Kanalski dolini.

Med pomembne aktivnosti Urada je treba izpostaviti vodenje Delovne skupine za preučitev načinov za operativno izvajanje Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Madžarske o sodelovanju pri gospodarskem in družbenem razvoju narodnostno mešanega območja na obeh straneh slovensko - madžarske meje ter sodelovanje v Programskem odboru Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (v nadaljevanju EZTS) Muraba pri pripravi strategije in večletnega Razvojnega programa za skupni sklad, z namenom razvoja narodnostno mešanega obmejnega območja in v okviru katerih bodo določeni: cilji programa, ukrepi in dinamika financiranja.

V okviru uradnih obiskov v zamejstvu je Urad spodbujal h krepitvi gospodarskih stikov s Slovenijo ter sodeloval pri dogodkih slovenskih poslovnih klubov.

Nadalje je bil aktiven v okviru Skupnega odbora Slovenija – AD FJK, ki mu sopredsedujeta minister za zunanje zadeve in predsednik Deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine. Sodelovanje skupnega odbora je organizirano v okviru šestih delovnih omizij s področij gospodarstva, turizma, prometa, energetike, okolja in kmetijstva do raziskav, inovacij, civilne zaščite, socialnih politik, zdravja, kulture, izobraževanja in manjšinskih vprašanj. Slednjemu sopredseduje Urad.

Urad je podprl prizadevanja za vzpostavitev razvojne in projektne pisarne Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ) v Gorici, ki bo stičišče idej in bo spodbujala sodelovanje med Novo Gorico in Gorico ter čezmejnimi regijami in državama.

Urad je prav tako podprl zamisel o otvoritvi Skupne pisarne Sveta slovenskih organizacij in Kmečke zveze na Trbižu na najbolj severnem območju poselitve Slovencev v Italiji, ki je iz kulturnega in gospodarskega vidika strateškega pomena.

Predstavniki Urada so se septembra udeležili 3. srečanja častnih konzulov Republike Slovenije, ki je potekalo v Novi Gorici in v Brdih. Častni konzuli so v precejšnji meri gospodarstveniki in izrednega pomena za gospodarsko povezovanje z Republiko Slovenijo.

DS Humar se je ob obisku v Argentini srečala s predstavniki Slovensko-argentinske gospodarske zbornice SLOAR. Ogladala si je tri podjetja, ki jih vodijo argentinski Slovenci, in obiskala slovenski dom za starejše Rožmanov dom. Z željo po povezovanju z brazilskim trgov, ki je stabilnejši, fleksibilnejši in večji, je SLOAR v mesecu oktobru podpisala sporazum o sodelovanju s Slovensko-brazilsko gospodarsko zbornico (SLOBRAZ). Potencial tovrstnega povezovanja je izjemno velik in v korist tako slovenski skupnosti kot Sloveniji.

Minister Arčon se je ob obisku v ZDA na Generalnem konzulatu RS v Clevelandu srečal z nekaterimi uspešnimi slovenskimi podjetniki iz podjetij Rimeco, Prosen Consulting in Polsinelli Grows Chicago Corporate, ki so predstavili svoje delovanje. Spregovorili so o možnostih tesnejšega povezovanja s Slovenijo in med številnimi poslovneži in podjetniki slovenskega rodu v ZDA med seboj.

Obveščanje in komunikacija s Slovenci v tujini ter z javnostmi v Sloveniji

Na portalu Slovenci.si se je v letu 2023 nadaljevalo z aktivnostmi za povečanje poročanja s strani slovenskih skupnosti zunaj Slovenije. Urad si je prizadeval, da bi se poročanje o izseljenjskih tematikah širilo v različne medije, še posebej pa v sklopu poročanja RTV Slovenija.

Prek spletnih platform je Urad ohranjal stike z relevantnimi predstavniki društev in slovenskih skupnosti s pomočjo mesečnih srečanj, ki so se izkazala za orodje učinkovite komunikacije. Na spletnih omrežjih je bil Urad aktivno prisoten na Facebook-u, Twitter-ju, LinkedIn-u in Instagramu. Vsa omrežja vsebujejo objave, ki se nanašajo na aktivnosti Urada in aktivnosti slovenskih društev po svetu.

Podajanje mnenj v postopku pridobivanja državljanstva po 13. členu Zakona o državljanstvu Republike Slovenije

Urad je v skladu s 3. členom Uredbe o merilih za ugotavljanje nacionalnega interesa pri sprejemu v državljanstvo Republike Slovenije na podlagi 13. člena Zakona o državljanstvu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 41/2007, 45/2010 in 24/2013), nadaljeval z oblikovanjem oziroma podajanjem mnenj o izpolnjevanju meril ter o upravičenosti za sprejem v državljanstvo Republike Slovenije.

V letu 2023 je Urad podal skupno 339 mnenj. Od tega je bilo 224 pozitivnih mnenj, kar je 66,08% in 61 negativnih mnenj, kar predstavlja 17,99% vseh podanih mnenj. Največ vlog je prišlo s strani prosilcev iz Republike Srbije, Republike Italije in Argentine.

Izseljenstvo

Urad je bil v letu 2023 izredno aktiven na področju povezovanja in sodelovanja s Slovenci v izseljenstvu. Minister in državna sekretarka sta opravila vrsto obiskov pri slovenskih skupnostih, s predstavniki in člani teh skupnosti sta se srečevala tako na Uradu kot prek spleta.

Minister Arčon se je spomladi sestal s predstavniki Svetovnega slovenskega kongresa, Združenja Slovenska izseljenska matica, Rafaelove družbe ter Izseljenskega društva Slovenija v svetu. Na njihovih sedežih si je ogledal prostore, v katerih delujejo in se seznanil z njihovim delovanjem.

Minister Arčon je junija na uradu sprejel predsednika Mednarodnega inštituta ombudsmanov Chrisa Fielda, ki je sicer tudi ombudsman, pristojen za Zahodno Avstralijo, kjer med drugim živi tudi slovenska skupnost. Seznanil ga je tudi z ukinitvijo slovenske radijske oddaje na nacionalni radijski postaji SBS, kot posledico zmanjšanja števila oseb, ki v domačem okolju uporabljajo slovenski jezik kot pogovorni. Na srečanju je bil prisoten tudi Varuh človekovih pravic v RS Peter Svetina.

V letu 2023 se je nadaljevalo financiranje programov in dela slovenskih skupnosti - ohranitev delovanja vseh ključnih izseljenjskih struktur za ohranjanje in razvoj slovenske identitete. Urad je v okviru svojih rednih nalog spremljal položaj in izvajal stike s slovensko skupnostjo v prekomorskih državah in Evropi.

Minister Arčon se je aprila udeležil več dogodkov, ki jih je v okviru Slovenskih dni v Brnu pripravilo Veleposlaništvo RS v Pragi skupaj s Češko-slovenskim društvom iz Brna, lektorico slovenskega jezika na Masarykovi univerzi v Brnu in nekaterimi drugimi partnerji. Slovenski dnevi v Brnu so bili ponovno organizirani po desetih letih. Udeležba ministra je dala prireditvam posebno težo in je bila izjemno cenjena tako s strani slovenske skupnosti na Češkem (in njenih predstavnikov na Slovaškem) kot tudi čeških sogovornikov, ki so skrb slovenske vlade za Slovence po svetu označili za vzorno.

DS Humar je v mesecu maju obiskala slovensko skupnost na Švedskem, kjer se je udeležila 50. vseslovenskega romanja in vseslovenskega srečanja v Vadsteni. Pred srečanjem s slovensko skupnostjo se je na Danskem, v Kopenhagenu, srečala s predstavniki agencij Danes Worldwide (v prevodu: Danci po svetu) in Copenhagen Capacity. Tema srečanja je bil pogovor o povratništvu in ukrepih, ki jih kraljevina Danska izvaja za privabljanje Dancev, ki živijo izven domovine.

Junija se je DS Humar udeležila 50. obletnice prireditve 'Slovenski otroci vabijo', ki se je v Švici uveljavila kot ena najpomembnejših za vse Slovenke in Slovence ter njihove potomce, ki žive v Švici, Kneževini Lihtenštajn ter na Predarlskem. Prireditev z naslovom 'Stati inu obstati' je še posebej poudarila pomen slovenske knjige ter rabe slovenščine za ohranjanje in povezovanje s slovenstvom v svetu. Srečala se je tudi s predstavniki slovenskih društev v Švici in učitelji slovenščine, ki vsako leto soustvarjajo prireditev.

Minister Arčon je septembra obiskal slovensko skupnost v Združenih državah Amerike. V tem času se bo udeležil niza prireditev pod naslovom Slovenski dnevi v Clevelandu, ki jih organiziral Generalni konzulat Republike Slovenije v Clevelandu v sodelovanju s številnimi slovenskimi in amerškimi partnerji. Oglel si je vrsto slovenskih institucij in se sestal tudi z uspešnimi poslovneži in politiki slovenskega porekla.

DS Humar se je oktobra udeležila Frankfurtskega knjižnega sejma in se srečala s Slovenci na Bavarskem. Gostovanje Slovenije na Frankfurtskem knjižnem sejmu je predstavljalo izjemen dosežek za predstavitev in promocijo slovenske literature, umetnosti in kulture nasploh v Nemčiji, pa tudi širše. Izpostaviti je potrebno sodelovanje slovenskega društva Sava iz Frankfurta, ki je s podporo Urada avgusta sodelovalo na Museumsuferfest 2023, na katerem so uspešno predstavili Slovenijo na področju kulture, običajev, kulinarike, slovenskih izdelkov in kot turistično destinacijo. V Münchnu se je državna sekretarka srečala še s predstavniki Slovencev na Bavarskem, s katerimi je izmenjala vrsto koristnih informacij, kar je nedvomno odlična spodbuda za nadaljnje sodelovanje tudi med njimi samimi.

DS Humar je konec oktobra obiskala slovensko skupnost v Braziliji in Argentini in se ob svojem obisku srečala s predstavniki in člani slovenskih ustanov v Argentini in Braziliji. Otvorila je prostore Slovenskega doma Triglav v Sao Paulu, Brazilija, ter se seznanila z delovanjem skupnosti. S predstavniki tam živečih Slovencev je izmenjala poglede na aktualno problematiko in izzive življenja in dela skupnosti.

Urad je tudi v letu 2023 spodbujal delovanje vseh oblik slovenstva na Zahodnem Balkanu, še posebej sodelovanje skupnosti Slovencev pri dopolnilnem pouku slovenščine, ki ga usklajuje in izvaja Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Decembra si je državna sekretarka v Srbiji ogledala prizorišče požara, ki je uničil prostore Društva Emona v Rumi. Urad je takoj poskrbel za sofinanciranje opreme za izvajanje pouka slovenščine in društvene dejavnosti. V sklopu obiska se je državna sekretarka udeležila tudi festivala Dnevi slovenskega filma, ki ga organizira Društvo Sava v sodelovanju z Veleposlaništvom RS v Beogradu. Ob zaključku se je srečala še s člani Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine, ki je najvišje predstavniško telo Slovencev v Srbiji.

Tudi v letu 2023 je Urad na predlog pristojnih veleposlaništev izdajal priznanja za slovenska društva in posameznike, ki jih Urad podeljuje ob jubilejnih obletnicah in izjemnih dosežkih.

Izobraževanje, znanost, mladi

Na področju izobraževanja, znanosti in mladih so bile v letu 2023 izvedene naslednje aktivnosti:

- izvedba nagradnega natečaja za diplome, magisterije in doktorate na temo Slovencev v zamejstvu oziroma izseljenstvu;
- podpora in sodelovanje z Društvom v tujini izobraženih Slovencev (VTIS), ki ima danes že več kot 2.000 članov v 51 državah sveta in 15 lokalnih odborov;
- podpora in sodelovanje z Ameriško-slovensko izobraževalno fundacijo (ASEF), ki posreduje pri organizaciji in štipendiranju gostovanj slovenskih podiplomskih in podoktorskih študentov in raziskovalcev pri slovenskih mentorjih v tujini ter pri gostovanju potomcev slovenskih izseljencev pri raziskovalnih ustanovah, univerzah in podjetjih v Slovenij;
- nadaljevanje sofinanciranja dveh ciljno-raziskovalnih projektov (CRP) na temo zamejstva;
- nadaljnja podpora prizadevanjem za odprtje novih lektoratov slovenskega jezika, kjer so za to možnosti in je tudi slovenska skupnost: São Paulo (Brazilija), Toronto (Kanada), Seattle (ZDA);

- sodelovanje z ustanovami civilne družbe, katerih glavna dejavnost je sodelovanje s slovenskimi skupnostmi zunaj Republike Slovenije (po abecednem vrstnem redu): Izseljensko društvo Slovenija v svetu (SVS), Rafaelova družba (RD), Svetovni slovenski kongres (SSK) in Združenje Slovenska izseljenska matica (SIM);
- finančna podpora projektom, ki pomenijo večje vključevanje mladih v sodobne oblike povezovanja: klubi, internet – socialna omrežja, blogi, dogodki in okrogle mize za mlade, tabori, študentska izmenjava, izmenjava praks v podjetjih, jezikovni tečaji, druženja;
- sofinanciranje tečajev slovenskega jezika na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik, na Fakulteti za humanistične študije v Kopru, poletnih taborov za otroke Slovenske izseljenske matice in Svetovnega slovenskega kongresa;
- finančna podpora delovanjem slovenskih sobotnih šol v prekomorskih državah ter slovenskemu dopolnilnemu pouku slovenščine v Evropi.

Arhivska dejavnost

Od leta 2015 naprej Urad skupaj z Arhivom RS (ARS) izvaja dodatne aktivnosti, ki so vezane na skrb in evidentiranje arhivskega gradiva slovenskih izseljenskih društev kot posameznih slovenskih izseljencev. Vsi obiski na terenu so se izkazali za zelo koristne in učinkovite, zato Urad s tovrstnim sodelovanjem z ARS nadaljuje. V letu 2023 je bil izveden terenski obisk arhivark Arhiva RS v Mendози in Cordobi. Za društva, ki imajo manjšo zbirko gradiva, je Arhiv RS pripravil pisna navodila za urejanje arhivov.

Po obisku ministra Arčona pri slovenski skupnosti v Clevelandu je Urad aktivno pristopil k reševanju vprašanja prenosa arhivskih oz. knjižnih gradiv slovenske skupnosti iz institucij, ki so se zaprle ali prodale, v domovino. Prevezel je strošek prevoza dela dokumentacije dr. Edija Gobca in Slovensko-ameriškega raziskovalnega centra v Arhiv RS, ki je dokumentacijo prevzel decembra. Nekaj škatel gradiva je bilo namenjenih tudi Nadškofijskemu arhivu v Ljubljani. S tem je bilo v Slovenijo preneseno celotno gradivo dr. Gobca. Gradivo bodo v Arhivu RS tehnično uredili in popisali do te mere, da bo na voljo uporabnikom v čitalnici.

Obenem je bil izveden popis arhivov in predmetov slovenske sakralne dediščine iz zdaj že prodane evangeličanske luteranske cerkve sv. Janeza v Bethlehemu, Pensilvanija, ZDA. Začela se je tudi organizacija transporta tega gradiva in predmetov v Slovenijo. Pošiljka je trenutno že na poti. Urad je finančno podprl tako popis kot prevoz gradiva.

Dobrodošli doma

V soboto, 1. julija 2023, je v Vipavi potekala prireditev Dobrodošli doma, ki je tradicionalna prireditev, na kateri se enkrat letno zberejo Slovenci iz zamejstva, izseljenstva in domovine. Program je pripravilo društvo Slovenija v svetu v sodelovanju s preostalimi organizacijami civilne družbe, ki skrbijo za Slovence zunaj Republike Slovenije.

Repatriacija

Vlada Republike Slovenije je 29. avgusta 2019 sprejela sklep o začetku postopka repatriacije Slovencev iz Venezuele ter sklep o ustanovitvi medresorske delovne skupine za izdelavo in izvajanje akcijskega načrta repatriacije. V letu 2023 je Urad izdal 20 pozitivnih odločb, s čimer je priznal status repatriirane osebe 20 prosilcem. Na podlagi odločb, je 19 ožjih družinskih članov teh oseb, v času trajanja statusa v Republiki Sloveniji, upravičenih do pravic, ki jih določa zakon. V istem letu je iz naslova repatriacije v Republiko Slovenijo prispelo 15 oseb. V postopku evidenčnega javnega naročila za izvedbo pomoči pri celoviti integraciji oseb s priznanim statusom repatriirane osebe iz Bolivarske republike Venezuele je bila za pomoč pri celoviti integraciji oseb s priznanim statusom repatriirane osebe iz Venezuele ponovno izbrana Slovenska Karitas.

Zamejstvo

Urad deluje tudi na področju zaščite avtohtonih slovenskih narodnih skupnosti v zamejstvu, ki obstajajo v vseh štirih sosednjih državah, njena številčnost, položaj in status pa se od države do države pomembno razlikujejo. Najštevilčnejša in najbolj organizirana ter najbolj zaščitena je avtohtona narodna skupnost v Italijanski republiki, najšibkejša in v primerjavi s slovenskimi skupnostmi v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, tudi najmanj zaščitena pa je avtohtona narodna skupnost v Republiki Hrvaški.

V letu 2023 je Urad v sodelovanju s Smučarsko zvezo Slovenije in slovenskimi krovnimi športnimi organizacijami v vseh štirih sosednjih državah na prvem dnevu Svetovnega pokala v smučarskih skokih v Planici omogočil udeležbo okoli 400 zamejskim otrokom in mladostnikom.

V nadaljevanju navajamo nekatere poudarke o prizadevanjih in delu Urada na tem področju v letu 2023:

Italija

V letu 2023 je Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu skozi redno delovanje podpiral in pomagal avtohtoni slovenski narodni skupnosti v Avtonomni deželi Furlaniji julijski krajini. V rednih stikih s predstavniki slovenske skupnosti je spremljal njen položaj ter se odzival na izzive, ki s katerimi se je soočala skupnost. Urad je zagotovil ustrezno finančno in politično podporo na različnih področjih delovanja. Urad kot koordinacijski organ med resorji je ustrezno nagovarjal slovenska ministrstva za ustrezno podporo slovenski manjšini.

Med najpomembnejšimi odprtimi temami ostaja vprašanje zagotovitve zjamčenega zastopstva na deželni in državni ravni. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sklopu svojih srečanj s predstavniki italijanske politike to vprašanje redno izpostavljal. Manjšina se sicer glede načina ureditve tega vprašanja še ni poenotila. Prioritetno je minister v stikih s predstavniki italijanskih oblasti izpostavljal ustrezno zakonsko ureditev zjamčenega slovenskega zastopstva na deželni ravni. Na zasedanju Skupnega odbora Republika Slovenija – FJK, ki se ga je udeležila državna sekretarka Vesna Humar, so med drugim izpostavili potrebo po spremembi deželne volilne zakonodaje oz. zagotovitvi izvoljenega predstavnika slovenske narodne skupnosti v deželni svet FJK.

Urad je pripadnike slovenske avtohtone narodne skupnosti v Italiji vzpodbujal k aktivnemu vključevanju v projekt EPK GO! 2025. Z finančno podporo Urada VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu je bila vzpostavljena projektna pisarna za pomoč prijaviteljem iz slovenske narodne skupnosti pri vključevanju v projekte v okviru EPK GO! 2025. Zaključevali so se tudi programi čezmejnega sodelovanja Interreg Slovenija-Italija, v katere je vključena tudi slovenska narodna skupnost, pričelo pa se je tudi programiranje novega programskega obdobja.

Slovensko deželno gospodarsko združenje aktivno sodeluje v okviru Zamejske gospodarske koordinacije in je svojo dejavnost razširila v Gorico, kjer je vzpostavila projektno pisarno.

Za ohranitev in nadaljnji razvoj slovenske skupnosti v Italiji je pomembna odločitev Kmečke zveze in Sveta slovenskih organizacij, da sta v Kanalski dolini odprli svojo pisarno.

Izzivi slovenske šole v Italiji tudi v preteklem letu niso bili nič manjši. Poleg težav, ki jih povzroča poučevanje v razredih, kjer je veliko otrok, ki ne poznajo slovenskega jezika, pomanjkanja učnega in vodstvenega osebja, vprašanje avtonomije slovenske šole in vodenje Urada za slovenske šole, se slovenski šolski sistem sooča še s poskusi ukinjanja posameznih šol. V letu 2023 je bil tako poskus ukinitve posameznih ravnateljstev; poskus se v letu 2024 nadaljuje z namero o ukinitvi vodij šolskih uprav. Slovenska šola v Italiji je sicer zaščitena z mednarodnimi akti; tudi zato se je Komisija za šole v slovenskem učnem jeziku pri Deželnem šolskem uradu za FJK že jasno izrekla proti krčenju slovenske šolske mreže. Tudi Dežela FJK je potrdila, da ni mogoče sprejeti nobenega ukrepa, ki bi formalno ali dejansko zmanjšal oz. ošibil mrežo šolstva s slovenskim učnim jezikom v Italiji brez predhodnega obveznega in obvezujočega mnenja Komisije. Žal pa se poskus krčenja slovenske šolske mreže še vedno nadaljuje.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu pomaga slovenskim šolam in prizadevanju za ohranjanje slovenskega jezika in kulture predvsem s financiranjem tečajev in dopolnilnega pouka slovenščine. Prav tako Urad podpira odpiranje slovenskih otroških jaslji, da se vzgoja v slovenskem jeziku prične že od najzgodnejših let. V Kanalski dolini poteka poskusni model večjezičnega poučevanja na vseh stopnjah

šolanja, poleg tega pa urad sofinancira tudi tečaje slovenskega jezika in druge dejavnosti v podporo ohranjanju slovenstva v dolini.

Za zagotovitev poslovanja v slovenskem jeziku imajo občine v Italiji na področju, kjer veljajo določila zaščitnega zakona, organizirano tako imenovano slovensko okence, žal pa le-to zaradi letnega dodeljevanja finančnih sredstev onemogoča zaposlovanje za nedoločen čas. Urad pri tem pomaga s sofinanciranjem službe ZaJezik, ki nudi pomoč pripadnikom slovenske narodne skupnosti pri uveljavljanju jezikovnih pravic, prav tako pa pomoč nudi SLORI, ki ga Urad finančno podpira preko javnega razpisa.

Urad podpira delovanje mladinskih organizacij ter drugih oblik združevanja in organiziranja mladih z namenom dvigovanja njihovih kompetenc za aktivno vključevanje v družbeno stvarnost. Podpira pobude, ki organizacije mladih združujejo med seboj zaradi njihovega mednarodnega nastopa in izmenjave dobrih praks. Poleg tega je urad podprl projekt Slovenskega deželnega gospodarskega združenja za organizacijo delovnih pripravništev v gospodarstvu.

Urad posebno pozornost namenja področju manjšinskih medijev in založb ter delovanju slovenskega oddelka deželne Radiotelevizije. Ob tem namenja posebno skrb tiskanim medijem, založbam in knjižnicam, ki skrbijo za ohranjanje in razvoj slovenskega knjižnega jezika med slovensko manjšino. Preko javnega razpisa redno sofinancira odmevne festivale in druge prireditve, ki jih organizira slovenska manjšina v Italiji.

Urad je veliko pozornost namenil delovanjem organizacij na športnem in kulturnem področju, tudi z obiski društev na terenu, obiskovanjem njihovih prireditev ter srečanji z njihovimi člani. Objekti, v katerih se odvijajo prireditve ali delujejo društva, se starajo in so čedalje v večji meri potrebi obnove, zato je urad tudi na tem področju zagotavljal sredstva. V letu 2023 so bili posebne finančne podpore deležni nekateri vitalni objekti, kot so Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici in Kulturni dom Gorica.

Avstrija

Urad je v okviru svojih redni nalog, spremljal položaj in izvajal stike z avtohtono slovensko narodno skupnostjo v Republiki Avstriji ter jim zagotavljal finančno podporo za njihovo delovanje in razvijanje. V okviru svojih pristojnosti in v sodelovanju z ostalimi resorji smo nadaljevali z reševanjem odprtih vprašanj, kot je zagotovitev ustreznega in pravočasnega sofinanciranja programov in projektov slovenske manjšine v Republiki Avstriji ter si v okviru svojih pristojnosti prizadeval za ohranjanje slovenske identitete in kakovostnega dvojezičnega pouka. Tako je Urad spodbujal projekte za krepitev znanja in ustrezne nivoja znanja slovenskega jezika v dvojezičnih šolah in društvenih dejavnostih. Velika prizadevanja so bila dana zlasti podpori slovenski predšolski (vključno z slovenskimi jaslimi) oskrbi otrok na dvojezičnem območju ter vprašanju dvojezičnih pedagogov in drugega dvojezičnega kadra. Na splošno so bili za namen zagotavljanja celovite in kakovostne dvojezične oskrbe v vrtcih in šolah (tako na primarni kot sekundarni stopnji) izvedeni tudi številni pogovori in opozarjanja na obstoječo problematiko na vseh ravneh in organih Republike Avstrije. Zaradi pomanjkanja ponudbe popoldanskega dvojezičnega varstva, ki se v večini primerov izvaja samo v nemščini je urad npr. v letu 2023 podprl pilotni projekt, s katerim se je v sodelovanju z dvojezičnim ravnateljem Slovencem Danilom Katzom na dvojezični ljudski šol v Šmihelu pri Pliberku, v popoldansko varstvo vključilo sodelovanje s slovenskimi koroškimi društvi. Prav tako se je v lanskem letu izvajalo sodelovanje in dodatna pomoč Višji šoli za gospodarske poklice in dijaškemu domu v Šempetru (v okviru Konventa šolskih sester).

Nudila se je tudi dodatna pomoč institucijam zaradi povišanja stroškov energentov in drugih potrebnih pomoči vezanih na škodo nastalo zaradi dežja in voda (npr. Forumu Slovenicum Mohorjeve družbe). Pri tem se je pomoč nudila tudi slovenskemu kmetijstvu - Zadruzi Market Pliberk.

Skrb je bila podana tudi slovenskemu jeziku na visokošolski ravni v smeri prizadevanj ohranjanja in razvijanje študija slovenskega jezika na Alpsko-jadranski Univerzi v Celovcu, Univerzi Karla Franca v Gradcu in na univerzi na Dunaju. Prav tako so se izvajala prizadevanja, da bi se na Zvezni akademiji za predšolsko vzgojo v Celovcu organizirati modul za izobraževanje dvojezičnih vzgojiteljic ter na splošno »sistemizirati«
poklic dvojezična vzgojiteljica/vzgojitelj na Koroškem, ki sedaj ne obstaja. Zadnja pozitivna novica po prizadevanjih iz Slovenije v zvezi s to materijo pa je, da bo na tej vzgojiteljski šoli v Celovcu vrnjena po 1 ura tedensko v 3., 4. in 5. letniku ter v 2. in 3. letniku strokovne šole, ki so bile črtane, ker je bilo v teh letnikih k pouku slovenščine vpisanih manj kot 10 dijakinj/dijakov. Prav tako se

uvaja mesto raziskovalnega asistenta na Inštitutu za slavistiko Univerze v Celovcu. Na zasedanju zadnjega Skupnega odbora Slovenija-Koroška aprila 24, je v zvezi s predšolsko vzgojo deželni glavar napovedal pozitivne premike za slovensko manjšino na Koroškem in sicer povečevanje učnih enot v slovenski glasbeni šoli na Koroškem in uvedbo nižje zahtevane vstopne stopnje znanja nemščine za slovenske vzgojitelje in vzgojiteljice.

V letu 2023 je bil velik poudarek prizadevanj Urada podan tudi vprašanju dvojezičnega sodstva v Zvezni deželi Koroški. Urad in ministrstvo za pravosodje sta intenzivno podpirala slovensko manjšino v njihovih prizadevanjih, da se neurejeno in protiustavno stanje na področju dvojezičnega sodstva po 63 letih uredi in se dvojezično sodstvo razširi na celotno dvojezično območje.

V zvezi z nadaljnjim ohranjanjem kulturnega in drugega delovanja ter ohranjanja kulturne dediščine Slovencev v deželi Koroški, je Urad podprl nadaljnje potrebne sanacije in investicije v infrastrukturo zamejskih organizacij (npr. sanacijo kulturne hiše Katoliškega posvetnega društva Šmihel, izgradnjo društvenih prostorov Slovenskega prosvetnega društva Bilka, izgradnjo kulturne in večnamenske hiše Športnega društva Zahomc, urad je podprl novo nastali kulturni center iKULT v Celovcu itd.)

Urad je v lanskem letu tudi intenzivno sodeloval v pogajanjih in nastajanju besedila delovnega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije za obdobje 2023–2027 ter drugih oblikah meddržavnega sodelovanja in povezovanja kot je bil Skupni odbor Slovenija Štajerska, kjer so med drugim tekla prizadevanja v smeri ustanovitve in vzpostavitve Slovenske hiše v Gradcu. Urad je prav tako sodeloval v procesu obravnave 5. mnenja Svetovalnega odbora Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin o Avstriji.

Urad je krepil sodelovanje s Slovenci v zamejstvu na področju gospodarstva (zlasti s Slovensko gospodarsko zvezo) in tako (so)ustanovil gospodarsko zamejsko koordinacijo ter aktivno podpiral čezmejne regijske projekte, ki vključujejo interese oziroma vzpodbujajo razvoj avtohtone slovenske narodne skupnosti v Republiki Avstriji ter krepijo čezmejno sodelovanje oziroma skupno gospodarsko in kulturno regijo v okviru finančne perspektive za obdobje 2021-2027 (kot pozitivno in spodbudno za bodoče kadre na področje dvojezične predšolske vzgoje velja npr. omenit projekt »Lingua« Mohorjeve družbe iz Celovca s partnerjema Ljudsko univerzo Škofja Loka in Gorenjskim glasom).

Potrebna pozornost je bila dana vprašanju sodelovanja in enotnega nastopanja predstavniških organizacij slovenske manjšine v Republiki Avstriji, ki so se nato v letu 2023 večkrat zblížale in poenotila stališča ter podpisale skupne dokumente ter v javnosti in napram avstrijskim oblastem enotno nastopale (zadnja takšna spodbudna zadeva je bila peticija pri PETI).

Urad je tudi v lanskem letu podpiral mladinske organizacije in druge oblike delovanja mladih v Republiki Avstriji ter projekte, ki spodbujajo aktivno vključevanje in povezovanje mlajših generacij slovenskih avtohtonih skupnosti z Slovenijo in med seboj, tako je bil npr. ponovno izveden projekt- multidisciplinarni izobraževalni program za mlade zamejce - M.A.J. Urad je med drugim tudi finančno podpiral mladinske organizacije, mladinske domove in zasebne slovenske dvojezične šole ter zasebne dvojezične in večjezične vrtce na avstrijskem Koroškem.

Urad je prav tako podpiral slovenske športne strukture na avstrijskem Koroškem in njihovo športno povezovanje s Slovenijo ter izvedbo Europeade na Koroškem.

Tudi na avstrijskem Štajerske je bila dana podpora slovenski manjšini pri njihovih prizadevanjih na področju ohranjanja in učenja slovenskega jezika ter slovenske identitete, pri čemer se nadaljujejo prizadevanja za ustanovitev »Slovenske hiše« v Gradcu.

Hrvaška

V letu 2023 so Slovenci na Hrvaškem, kljub pozivu in spodbudam Urada in krovne organizacije, imenovane Zveza slovenskih društev na Hrvaškem (dalje: Zveza), zabeležili doslej najslabši rezultat na volitvah za člane manjšinskih svetov in individualnih predstavnikov. Na županijski ravni imajo tako Slovenci na Hrvaškem od maja 2023 le še tri svete za slovensko narodno manjšino; in to v županiji Istra, v Primorsko-goranski županiji in v mestu Zagreb (ki tudi ima status županije).

Je pa bil določen napredek, kot že nekaj zadnjih let, tudi v letu 2023 dosežen na področju poučevanja slovenskega jezika in kulture po t.i. zakonskem C-modelu v hrvaških javnih šolah. Tudi na tem področju in v tem pogledu je viden vpliv povečane aktivnosti Zveze, ki ji Urad pomembno viša raven finančne podpore, da lahko krepí svojo aktivnost in izvaja svoje naloge krovne organizacije.

Za potrebe slovenskega pouka se razvijajo lastni didaktični pripomočki, pri katerih pripravi sodelujejo osebe, ki poučujejo slovenski jezik in kulturo na Hrvaškem. Ti učni pripomočki (elementarni učbeniki, delovni zvezki, drugo didaktično gradivo, ...) nastajajo s sodelovanjem Zveze; Urad pa njih pripravo finančno podpira.

Pri Zvezi je z delovanjem pričel poseben namenski sklad iz katerega se financira določen del materialnih stroškov in določen del stroškov dejavnosti, povezanih s poučevanjem slovenskega jezika na Hrvaškem. Finančna sredstva za zadevni sklad zagotavlja Urad na vsakoletnem rednem razpisu; z njim upravlja in zanj Uradu odgovarja Zveza. V letu 2023 je Urad v sklad nakazal 33.000 EUR.

Tudi v letu 2023 se glede enega od ključnih problemov, da Republika Hrvaška Slovencev oziroma slovenskemu jeziku de-facto ne priznava statusa teritorialnosti, to je uporabe jezika na strnjeno naseljenem območju, ni spremenilo popolnoma ničesar. S tem se seveda posredno kaže, da Hrvaška ne priznava dejanske avtohtonosti določenih skupnosti Slovencev: Celotno narodno skupnost obravnava kot neteritorialno. Obravnava jo torej kot ozemeljsko razpršeno skupnost priseljencev, ki ji, kot taki, cela vrsta kolektivnih manjšinskih pravic ne pripada čisto zares. Načelno (morda) ja, dejansko pa ne. A vsaj v primeru nekaterih slovenskih skupnostih sta tako njihova avtohtonost kot njihova teritorialnost nesporni. Zlasti to velja za avtohtono slovensko narodno skupnost v Gorskem kotarju.

Najpomembnejši projekt je bil tudi v letu 2023 Vzorčno-turistična kmetija (VTIK) v Prezidu. Zahvaljujoč financiranju s strani Urada ter Kmetijskega ministrstva in zahvaljujoč konkretnim naporom Urada, Kmetijskega ministrstva ter domačih aktivistov iz vrst Kmetijsko izobraževalne skupnosti Gorski kotar, je bilo poslopje, v katerem bo kmetija delovala, dokončno postavljeno, opravljena pa je bila tudi že večina notranjih gradbenih del.

Z Uradovo redno in solidno finančno podporo Zveza izdaja mesečni informativni bilten, za katerega si tako Urad kot Zveza želita, da bi z leti postal skupni informativni mesečnik vseh Slovencev na Hrvaškem.

Madžarska

Urad je v okviru svojih rednih nalog spremljal položaj in izvajal stike z avtohtono slovensko narodno skupnostjo v Madžarski.

V sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je nadaljevalo spremljanje delovanja »Slovenske vzorčna kmetije" v Gornjem Seniku, ki je postala eden izmed nosilcev razvoja v Porabju na področju turizma, kmetijstva in čezmejnega sodelovanja.

Urad je skupaj z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport aktivno sodeloval pri izvajanju »Programa za spodbujanje gospodarske osnove slovenske skupnosti v Porabju«.

Urad na podlagi smernic, ki so se oblikovale v medresorskem usklajevanju, aktivno vodi dialog z madžarsko stranjo. V celoten proces sta vključena tudi Veleposlaništvo Republike Slovenije na Madžarskem in Generalni konzulat Republike Slovenije v Monoštru.

25. aprila 2023 je na pobudo slovenske strani potekala videokonferenca, ki jo je vodila Vesna Humar, državna sekretarka na USZS, s predstavniki resorno pristojnih ministrstev Slovenije in Madžarske.

Ob obisku ministra, odgovornega za področje odnosov med Republiko Slovenijo in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu, Mateja Arčona 15. maja 2023 v Budimpešti, sta se sestala tudi državna sekretarka Vesna Humar in namestnik državnega sekretarja na Ministrstvu za zunanje zadeve Madžarske Peter Kiss Parciu ter nadaljevala izmenjavo stališč o operativnih vprašanjih glede izvajanja skupnega sklada.

13. junija 2023 je potekalo srečanje predstavnikov obeh držav v Monoštru, na katerem so se obravnavala ključna vprašanja glede izvajanja sporazuma in se je določila časovnica dejavnosti. Srečanja so se deležili tudi predstavniki lokalnih skupnosti in obeh narodnostnih skupnosti.

Na podlagi naštetih aktivnosti in dogovorov je Vlada RS 6. julija 2023 sprejela sklep o ustanovitvi Delovne skupine za preučitev načinov za operativno izvajanje Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Madžarske o sodelovanju pri gospodarskem in družbenem razvoju narodnostno mešanega območja na obeh straneh slovensko - madžarske meje. Istega dne je Vlada RS za članici Programskega odbora EZTS Muraba imenovala Vesno Humar, državno sekretarko na USZS, in Andrejo Katič, državno sekretarko na MKRR. Istočasno je svoja predstavnika v programskem odboru imenovala tudi Vlada Madžarske, o čemer sta državi izmenjali diplomatski noti.

Programski odbor, v katerem so poleg štirih predstavnikov vlade še predstavniki štirih ustanoviteljev EZTS, se je v jeseni 2023 sestal na svoji konstitutivni seji v Lendavi.

Urad je tudi v letu 2023 nadaljeval s podporo občolskim dejavnostim v dvojezičnih osnovnih šolah v slovenskem jeziku, ki so jih vodili mentorji iz Slovenije.

Urad si je prizadeval za iskanje rešitev pri vseh izzivih s katerimi se je soočala slovenska skupnost v Porabju (vidna dvojezičnost, ustrezen nivo znanja slovenskega jezika v dvojezičnih izobraževalnih ustanovah ob zagotovitev strokovne pomoči iz Republike Slovenije, iskanje možnosti napotitve slovenske duhovnika v Porabje, zavzemanje za boljše pogoje študija in bivanja študentov iz Porabja, zavzemanje za dvig ravni pravic pripadnikov slovenske skupnosti na primerljivo raven s tisto, ki jo zagotavlja Republika Slovenija za pripadnike madžarske skupnosti v Prekmurju).

Urad je v letu 2023 aktivno spremljal izvajanje priporočil 18. zasedanje Slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski (SMMK), ter začel s pripravami na 19. zasedanje SMMK, ki ga bo gostila Republika Slovenija. Poleg rednih stikov, sta se sekretarja SMMK sestala v Budimpešti in usklajevala vsebine osnutka zapisnika.

V letu 2023 so se izvajali pregledi finančnih in vsebinskih poročil prosilcev finančnih sredstev iz Porabja za prejeta sredstva v letu 2022.

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (vključno z Javno agencijo SPIRIT Slovenija)

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ) je skupaj z USZS v letu 2021 podpisalo Program spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske narodne skupnosti na Madžarskem za obdobje 2021 – 2024, ki ga je pripravilo MGRT sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem in USZS. Program je namenjen razvoju gospodarske osnove območja, na katerem živijo pripadniki avtohtone slovenske narodne skupnosti na Madžarskem. Namenjen je ustvarjanju novih delovnih mest, vzpostavitvi nove gospodarske infrastrukture in povečanju privlačnosti območja, jer živi avtohtona slovenska narodna skupnost. V letu 2023 je MGTŠ namenilo sredstva Zvezi Slovencev na Madžarskem za naslednje namene:

- Spodbude gospodarskim investicijam na območju Porabja (končne prejemnike se določi na podlagi javnega razpisa) v višini 301.799 EUR;
- Spodbude turističnim investicijam na območju Porabja (končne prejemnike se določi na podlagi javnega razpisa) v višini 15.557 EUR;
- Spodbude za razvoj in posodobitve turistične infrastrukture Zveze Slovencev na Madžarskem (v okviru katere se je posodobilo oziroma energetsko saniralo Slovenski kulturno-informacijski center Lipa in Slovensko vzorčno kmetijo ter v okviru katere se bo dogradilo Hišo jabolk) v višini 289.121 EUR;
- Spodbude za delovanje Zveze Slovencev na Madžarskem, promocijo slovenskega Porabja, zagotavljanje dvojezičnosti, v višini 113.066 EUR.

Javna agencija SPIRIT Slovenija

Javna agencija SPIRIT Slovenija sofinancira dejavnost slovenskih poslovnih klubov v tujini od leta 2008. Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti, namenjenih podpori slovenskim podjetjem pri prodoru na tuje trge in tujim podjetjem pri iskanju poslovnih priložnosti v Sloveniji.

V spodnji preglednici je podan pregled porabljenih sredstev za leto 2023 za sofinanciranje izvajanja dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini:

Prejemnik	Država	Namen nakazila	EUR
Slovenska gospodarska zveza v Celovcu - SGZ	Avstrija	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	45.953,00
Slovenian Business And Research Association	Belgija	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	26.712,00
Camara de comercio Eslovenia Brasil - SLOBRAZ	Brazilija	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	10.409,60

Slovensko deželno gospodarsko združenje - SDGZ- URES	Italija	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	45.205,00
Canadian Slovenian Chamber of Commerce	Kanada	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	12.310,97
Društvo in poslovni klub Triglav-Rysy	Poljska	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	30.075,00
Združenje občanov a spoločnosti slovinskeje republike a slovinskeje republike	Slovaška	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	21.594,25

Slovenački poslovni klub	Srbija	sofinanciranje dejavnosti slovenskih poslovnih klubov v tujini v letu 2023 na podlagi javnega razpisa (Opomba: Poslovni klubi izvajajo nabor aktivnosti slovenskega poslovnega kluba, ki niso eksplicitno usmerjene kot program, namenjen za Slovence zunaj meja Slovenije, temveč za podporo slovenskim podjetjem v tujini. Poslovne klube iz Hrvaške, Kosova, Nigerije, Nizozemske, Rusije, Tunizije in Zambije vodijo tuje-lokalne osebe, zato sredstva izplačana slednjim niso vključena v tabelo)	42.964,00
SKUPAJ			235.223,82

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ministrstvo je v letu 2023 namenilo sredstva štirim slovenskim zamejskim kmetijskim organizacijam Kmečki zvezi Trst iz Italije, Kmečki izobraževalni skupnosti Tinje iz Avstrije, Razvojni agenciji Slovenska Krajina iz Monoštra na Madžarskem in Kmetijski izobraževalni skupnosti Gorski kotar na Hrvaškem. Vse štiri zamejske organizacije so izvedle letne programe v zastavljenem obsegu, zanj dostavile poročila ter zahtevke za izplačilo opravljenih dejavnosti.

S Kmečko zvezo Trst je bila podpisana pogodba št. 2330-23-000053 dne 9. 6. 2023 v višini 105.560,00 EUR z DDV. Zahtevak za izplačilo je znašal 104.813,50 EUR. V okviru letnega programa Kmečke zveze Trst so se izvajale naslednje naloge:

- Promocija in povezovanje turističnih in izletniških kmetij iz zamejstva v Italiji in iz Slovenije,
- Posredovanje dobrih praks in nudenje svetovalne pomoči čezmejnim posestnikom pri urejanju zadev in reševanju problemov v zvezi z dvolastništvom,
- Krepitev sodelovanja na obeh straneh meje s poudarkom na vključevanju stanovskih organizacij in kmetov v bodoče skupne načrte razvoja obmejnih regij in priprava predlogov za skupni razvoj kmetijstva obmejnih regij,
- Nudenje svetovalne pomoči pri Programu razvoja podeželja PRP 2023-2027,
- Posredovanje dobrih praks s področja strokovnega svetovanja,
- Sodelovanje Kmečke zveze z LAS-om Lokalno akcijsko skupino Kras in čezmejno sodelovanje z LAS-i iz Slovenije,
- Sodelovanje Kmečke zveze pri pripravi novih čezmejnih načrtov EU Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2021-2027,
- Organiziranje in zagotavljanje svetovalne službe na Goriškem v Italiji,
- Sodelovanje na področju skupne promocije in trženja posebnih tradicionalnih in ekoloških kmetijskih pridelkov in izdelkov,
- Strokovne tedenske objave in informacije v Primorskem dnevniku ter letna naročnina na Kmečki glas.

S Kmečko izobraževalno skupnostjo Tinje je bila podpisana pogodba št. 2330-23-000054 dne 8. 6. 2023. Pogodba v višini 72.000,00 EUR z DDV je bila podpisana skupno s programom Skupnosti južno koroških kmetov in kmetov (SJK). Zahtevak za opravljeni program je znašal 71.998,15 EUR. V okviru letnega programa Kmečke izobraževalne skupnosti Tinje so se izvajale naslednje naloge:

- Izvedba in koordinacija delovnih praks dijakov slovenskih kmetijskih šol na avstrijskem Koroškem in slovenskih dijakov kmetijskih šol z Avstrijske Koroške na Biotehniških šolah v Slovenijo,
- Čezmejni transfer izkušenj in izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov v okviru sodelovanja slovenskih kmetij z avstrijske Koroške pri »Dobrotah slovenskih kmetij«,
- Izvedba in koordinacija strokovnih ekskurzij za kmete in kmetice iz Slovenije po avstrijskem Koroškem,
- Srečanje slovenske podeželske mladine iz matične države in zamejstva ter razprave na teme gospodarski razvoj kmetij, podnebne spremembe in inovativnost v kmetijstvu,
- Prenos znanja na področju trženja kmetijskih proizvodov turističnih kmetij ter njihova promocija,
- Povezovanje kmetov z obeh strani meja in promocija slovenskih kmetijskih izdelkov v Avstriji,
- Promocija slovenskega kmetijstva na mednarodnem Kmečkem prazniku-srečanje slovenskih kmetov iz petih dežel,
- Prireditve Svetovni dan čebel v Šentrupertu pri Šentjakobu, redni tečaji, strokovna predavanja o čebelarstvu in ekskurzija,
- Strokovni posveti, ekskurzije in izmenjava znanj,
- Čezmejno sodelovanje in medijska oskrba.

Z Razvojno agencijo Slovenska krajina iz Porabja je bila podpisana pogodba št. 2330-23-000052 dne 21. 6. 2023 v višini 20.817,86 EUR z DDV. Zahtevek za opravljeni letni program je znašal 20.817,86 EUR. V okviru letnega programa Razvojne agencije Slovenska krajina so se izvajale naslednje naloge:

- Agrotehnični ukrepi na pašnikih, njivah, svetovanje iz vodenja kmetije,
- Spremljanje kmetijske proizvodnje in svetovanje iz agrotehnologije,
- Spremljanje stanja živali, spravilo močne in voluminozne krme,
- Kolobar, setev, zimski obrok, konfekcioniranje in predelava mesa, svetovanje iz vodenja kmetije,
- Izdelava krmnega obroka in preračun ter zagotovitev potrebnih količin krmne baze za zimsko obdobje,
- Zimska rez jablan,
- Priprava škropilnega programa,
- Ocena cvetnega nastavka,
- Spremljanje zdravstvenega stanja nasada,
- Določanje optimalnih rokov obiranja,
- Marketing uporaba FB in Instagrama za namene trženja,
- Različno alternativno pecivo – keksi, rolada, torta,
- Strokovna ekskurzija,
- Oglede kmetije s predelavo sadja in liofilizacijo,
- Ostali stroški,
- Naročnina za časopis Kistermelök, Magyar Állattenyésztök lapja, Kmečki glas,
- Stroški razvojne agencije Slovenska krajina v zvezi z izvajanjem letnega programa.

S Kmetijsko izobraževalno skupnostjo Gorski kotar je bila podpisana pogodba 2330- 23-000051 dne 3. 7. 2023 v višini 22.875,00 EUR z DDV. Letni program je bil izveden v celoti. Na ministrstvo je bil dostavljen zahtevek za izplačilo v višini 22.875,00 EUR. V okviru predmeta pogodbe je ministrstvo financiralo sledeče aktivnosti programa sodelovanja:

Seznam strokovnih delavnic:

- Sajenje solatnic,
- Sajenje zelja,
- Spremljane nasadov bolezni in škodljivcev,
- Sajenje paradižnika,
- Kisanje zelja,

- Sajenje motovilca,
- Priprava načrta zasaditve sadovnjaka na kmetiji,
- Svetovanje-čiščenje nasada jagod,
- Revitalizacija zemljišča in postavitve pašnika,
- Ostalo svetovanje na področju živinoreje,
- Delavnice animacija gostov na turistični kmetiji,
- Delavnica turistična ponudba, trženje in izobraževanje.

Ministrstvo je v letu 2023 namenilo 225.000 EUR za izgradnjo Vzorčno turistične in izobraževalne kmetije v Gorskem kotarju. Sredstva je ministrstvo v celoti prerazporedilo na Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ministrstvo bo tudi v letu 2024 namenilo sredstva štirim slovenskim zamejskim kmetijskim organizacijam.

Ministrstvo za kulturo (vključno z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti in Javno agencijo za knjigo RS)

Gledališče

Za delovanje Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki je kot enakopravni subjekt vključeno v mrežo slovenskih gledališč, je Ministrstvo za kulturo v letu 2023 z odločbo dodelilo sredstva v višini 175.847,00 evra, in sicer za programske materialne stroške.

Enaka sredstva za programske materialne stroške, v višini, kot zavod zaproša, so bila Slovenskemu stalnemu gledališču v Trstu dodeljena tudi za leto 2024. Slovensko stalno gledališče v Trstu sicer ostaja enakopraven član neformalne mreže slovenskih profesionalnih gledališč in bo tudi v prihodnosti sofinanciran na podlagi neposrednega poziva, kot drugi slovenski javni zavodi.

Ministrstvo za kulturo je v višini 3.000 evrov sofinanciralo gostovanje SNG Maribor s predstavo »Frank V.« v Mestnem gledališču v Celovcu. Krščanska kulturna zveza, ena od obeh krovnih kulturnih organizacij Slovencev na Koroškem, namreč vsako leto pripravi slovensko gledališko predstavo v Mestnem gledališču v Celovcu.

Slovenski jezik

Na podlagi Javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika ter njegovi promociji v letu 2023 je bil sofinanciran tudi projekt Slovenščina v vrtcu Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI), in sicer v višini 10.000 evrov.

Podpora razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih

Italija

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper kot obmejna knjižnica že tradicionalno sodeluje s slovenskimi knjižnicami in drugimi kulturnimi ustanovami v Trstu in njegovem zaledju. Narodna in študijska knjižnica v Trstu (v nadaljevanju: NŠK) je s svojim delovanjem in gradivom glavni promotor slovenske kulture v zamejstvu. Njuno dobro sodelovanje krepi vse več skupnih projektov, ki kažejo pozitivne učinke za obe obmejni knjižnici in njune obiskovalce. Skupaj z NŠK sodelujejo v projektu promocije branja kakovostnega leposlovja slovenskih avtorjev »Primorci beremo«, v projektu izgradnje spletnega biografskega leksikona »Znani obrazi Slovenije«, z izobraževalnimi srečanji in strokovnimi posveti preko Društva bibliotekarjev Primorske in Notranjske, v vsebinami za spletni portal Dobreknjige.si, na tradicionalnih srečanjih treh dežel, ki potekajo v Kopru pod geslom »Knjižnice brez meja«, pri skupni digitalizaciji starejšega primorskega časopisja ipd. V bralnem tekmovanju za 5. in 6. razrede osnovnih šol »Berimo z Rovko Črkolovko« preko NŠK sodelujejo tudi učenci slovenskih osnovnih šol iz Trsta in

okolice. NŠK je tudi prejemnica obveznega izvoda javno financiranih publikacij. Letno prejmejo okvirno 4.000 enot knjižničnega gradiva.

Domoznanska dejavnost Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper vključuje tudi področje tržaške pokrajine, zato zbira tudi gradivo, povezano s slovensko narodno manjšino v Italiji. Od leta 2014 dalje koprška knjižnica pridobiva tudi sredstva ministrstva za kulturo za nakup knjižničnega gradiva za slovenske knjižnice v tržaški pokrajini, ki ga usmerja v Knjižnico Pinka Tomažiča in tovarišev na Opčinah, v Občinsko knjižnico Zgonik, v Občinsko knjižnico Nade Petrot v Nabrežini, v Oddelek s slovenskim jezikom Občinske knjižnice Milje ter v Mladinski oddelek NŠK. V Knjižnici Borisa Pahorja na Proseku so oblikovali tudi prvo premično zbirko za Slovensko narodno manjšino na Tržaškem. Novembra 2013 je koprška knjižnica skupaj z NŠK uvedla sistem ene članarine za obe knjižnici. Ta omogoča članom NŠK brezplačen dostop do vseh storitev Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper. Dogovor je ugoden tudi za člane koprške knjižnice, saj jim recipročno omogoča prosto uporabo storitev NŠK, ki ima tudi bogato zbirko domoznanskega in študijskega gradiva. Člani koprške ali tržaške knjižnice lahko na tak način brezplačno koristijo storitve obeh knjižnic. Knjižnica članom NŠK omogoča tako brezplačno izposajo slovenskih elektronskih knjig kot tudi brezplačen dostop na daljavo do vrste elektronskih podatkovnih zbirk.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

Sodelovanje med Goriško knjižnico Franceta Bevka in slovenskimi knjižnicami v Italiji poteka na vseh strokovnih in kulturno-izobraževalnih področjih in ima že dolgo tradicijo. Novogoriška knjižnica je v preteklosti slovenskim knjižnicam onstran meje ves čas nudila strokovno pomoč pri urejanju zbirk in jim svetovala pri izposoji. Uspešno sodelovanje nadgrajujejo s strokovnimi srečanji, prireditvami (v Goriški knjižnici Franceta Bevka predstavljajo gradivo, ki izide na drugi strani meje, dvakrat letno pripravijo literarni večer v sodelovanju s Kulturnim domom v Gorici), zamejci se predstavljajo na razstavah v novogoriški knjižnici. S knjižnicami ohranjajo stike tudi preko skupnih projektov, npr. Primorci beremo in Rastem s knjigo. Tržaška in goriška knjižnica sta aktivni tudi na spletnem portalu *Obrazi slovenskih pokrajin* in *Dobreknjige.si*. Knjižničarji z obeh strani meje sodelujejo v Društvu bibliotekarjev Primorske in Notranjske, ki skrbi za razvoj stroke, organizira izobraževanja in srečanja z izmenjavo izkušenj. Goriška knjižnica Franceta Bevka pridobiva sredstva ministrstva za kulturo za nakup knjižničnega gradiva za večino slovenskih knjižnic v Goriški in Videmski pokrajini preko neposrednega poziva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah, ki ga vsako leto pripravi Ministrstvo za kulturo. Bibliobus novogoriške knjižnice mesečno obiše dve postajališči v Italiji – v krajih Špeter in Doberdob. Slovenci, ki živijo v Italiji, obiskujejo tudi Goriško knjižnico Franceta Bevka v Novi Gorici, saj ta beleži kar velik delež aktivnih članov iz Italije. Domoznanska dejavnost novogoriške knjižnice vključuje tudi področje Goriške in Videmske pokrajine, zato zbira tudi gradivo, ki izhaja v Italiji in se kakorkoli nanaša na slovensko manjšino (avtor, založba, zgodovinske in ostale vsebine, ki govorijo o Slovencih). Pri tem so jim v veliko pomoč vezi, ki jih imajo stkane z različnimi organizacijami, društvi, ki redno skrbijo za dotok gradiva novogoriški knjižnici. Informacija o dostopnosti tega gradiva je razširjena tudi v Italiji, saj zamejski Slovenci redno posegajo po njem in v novogoriški knjižnici iščejo potrebne informacije.

Hrvaška

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto od leta 1993 uspešno sodeluje z Gradsko knjižnico »Ivan Goran Kovačić« iz Karlovca, ki je Osrednja knjižnica za Slovence na Hrvaškem. Z njo sodeluje pri izvajanju knjižnične dejavnosti za Slovence na Hrvaškem, organizaciji in izvedbi literarnih in strokovnih srečanj, izmenjavi strokovnih delavcev ter primerov dobre prakse. Sodelujejo tudi na področju nabave, obdelave in dostave knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku za slovenske uporabnike osrednje knjižnice v Karlovcu.

Novomeška knjižnica organizira tudi vrsto aktivnosti in projektov, s katerimi želi Slovincem, živečim na obmejnem območju na Hrvaškem, povečati dostopnost knjig v slovenskem jeziku, razvijati njihove bralne navade ter izboljšati stik s slovensko knjigo in slovenskim jezikom. Od leta 2017 z bibliobusom obiskujejo tudi obmejna kraja Žakanje in Kamanj.

Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper kot obmejna knjižnica s hrvaško Istro že tradicionalno sodeluje s knjižnicami in slovenskimi društvi v Istrski županiji ter v severnem delu Primorsko-Goranske županije (Reka). V letu 2014 je skupaj z Gradsko knjižnico Umag in Gradsko knjižnico Poreč uvedla sistem ene članarine za obe knjižnici. Ta omogoča članom Gradske knjižnice Umag in Gradske knjižnice Poreč brezplačen dostop do vseh storitev Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper. V ta namen je z Gradsko knjižnico Umag in Gradsko knjižnico Poreč že podpisala Sporazum o skupni uporabi storitev, ki omogoča brezplačen dostop do slovenskih elektronskih knjig in drugih elektronskih virov kopske knjižnice. Premične zbirke knjižničnega gradiva, namenjene slovenski manjšini, ljubiteljem slovenskega jezika in slovenskim turistom, vzdržuje v Gradski knjižnici Umag, v Slovenskem domu KPD (kulturno-prosvetno društvo) Bazovica (Reka) in v Oddelku Červar Porat Gradske knjižnice Poreč. Z bibliobusom obiskujejo Devin in Mavhinje v občini Nabrežina na Tržaškem. Bibliobusna postajališča so leta 2017 vzpostavili tudi v Umagu in Pulju v hrvaški Istri v sodelovanju s Slovenskim kulturnim društvom Istra v Pulju, Slovenskim kulturnim društvom Ajda v Umagu, Gradsko knjižnico i čitaonico Pula in Gradsko knjižnico Umag. V letu 2020 so v sodelovanju s slovenskim kulturnim društvom, osnovno šolo in občino Buzet vzpostavili novo bibliobusno postajališče pred Osnovno šolo "Vazmoslav Gržalja" v Buzetu, ki je ena od štirih hrvaških osnovnih šol, ki izvaja fakultativni pouk slovenskega jezika po modelu C.

Domoznanska dejavnost Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper vključuje tudi področje Istrske pokrajine, zato knjižnica zbira tudi gradivo, povezano s slovensko in italijansko narodno manjšino na Hrvaškem. Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper skupaj s knjižnicami Istre sodeluje na tradicionalnih strokovnih srečanjih treh dežel, ki potekajo v Kopru pod geslom »Knjižnice brez meja«.

Avstrija

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem (v nadaljevanju: KOK) je splošna knjižnica, ki deluje na obmejnem območju z Avstrijo, zato s svojimi dejavnostmi posebno pozornost posveča zamejcem, koroškim Slovencem. Že vrsto let s sredstvi Ministrstva za kulturo izvaja nakup knjižničnega gradiva za Slovensko študijsko knjižnico Celovec. Iz domačega okolja so bralno značko za odrasle »Korošci pa bukve beremo« uspešno prenesli tudi med zamejce v Avstriji, ki so se odzvali z navdušenjem. KOK na ta način skrbi za ohranjanje slovenskega jezika pri koroških Slovencih v Avstriji, podpira kulturno-umetniško izražanje zamejcev v maternem jeziku, skrbi za kulturno povezovanje z matičnim narodom, širi slovensko besedo med Slovenci v zamejstvu, spodbuja branje v slovenskem jeziku, informira v širšem kulturnem prostoru, izobražuje v širšem kulturnem prostoru oz. zadovoljuje informacijske, izobraževalne ter kulturne potrebe okolja, skrbi za pretok informacij in znanja med Slovenijo in slovensko manjšino v Avstriji. Slovenska študijska knjižnica v Celovcu je tudi prejemnica obveznega izvoda javno financiranih publikacij. Letno prejmejo okvirno 4.000 enot knjižničnega gradiva.

Odkar so v KOK za zamejce razširili knjižnične storitve z medknjižnično izposajo in pravljničnimi uricami, se je zanimanje za aktualno knjižno gradivo precej povečalo. Glede na to, da na avstrijskem Koroškem raste trend in vpis na dvojezične izobraževalne programe, se šole in vrtci na njih obračajo s prošnjo, da bi jim posodili slovensko knjižno gradivo za dalj časa. Upoštevajo tudi njihove želje in jim pripravijo gradivo, ki ustreza učnim potrebam. Za zdaj oskrbujejo samo šole in vrtce, ki so v neposredni bližini Celovca, bolj oddaljene pa morajo zavrniti, saj jim glede na dosedanje finančno, kadrovsko in logistično stanje te storitve ne morejo ponuditi. Zanimanje za premične zbirke je veliko, zato bi radi to omogočili vsem šolam in vrtcem, ki si te storitve želijo. V KOK promocijo branja za odrasle širijo tudi v sodelovanju s Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu. V bralni znački za odrasle »Korošci pa bukve beremo« sodelujejo posamezniki in zaključene bralne skupine. Del bralne značke za odrasle je tudi lahko branje. To so besedila, napisana v lažje berljivi in lažje razumljivi obliki. Lažje berljivi teksti so pomembni za različne družbene skupine, med drugim so namenjeni ljudem, ki slabo poznajo jezik oziroma slovenščina ni njihov materni jezik. »Pravljnične urice z Draganom in Dadijem« organizirata Slovenska prosvetna zveza in Slovenska študijska knjižnica Celovec v sodelovanju s KOK. Pravljnične urice so namenjene dvojezičnim ljudskim šolam, vrtcem in vsem dvojezičnim otrokom na avstrijskem Koroškem, ki obiskujejo Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu.

Bralna značka »Malček bralček« je namenjena otrokom od 1. do 3. leta starosti. Zanje so pripravili prav posebne kovčke s knjigami, katere bodo lahko odnesli domov. Otrok osvoji bralno značko, če skupaj s starši prebere vsaj tri knjige. S tem projektom knjižnica spodbuja zgodnjo bralno pismenost v slovenskem jeziku.

»Moja družina bere« je bralna akcija, s katero želijo družine spodbujati, da skupaj berejo in se o prebranem tudi pogovarjajo. Na ta način starši otroke motivirajo in pri njih spodbudijo veselje do knjig, do branja, širjenja besedišča in spoznavanja novih besed, pa tudi do pridobivanja novih informacij. Za več idej, kako brati skupaj je na voljo brošura Otrok, branje in odrasli. Pogoji za sodelovanje v tem projektu je, da vsak član družine prebere vsaj eno knjigo ali revijo, da se o knjigah skupaj pogovorijo, potem pa izdelajo svojo družinsko knjigo, zvezek ali plakat.

Glasno branje je projekt, ki ga izvajajo zaposleni v Slovenski študijski knjižnici. Na glas berejo svojim uporabnikom vse, kar bi radi prebrali sami, a tega ne morejo ali ne znajo. Izvajajo tudi pomoč pri treningu glasnega in pravilnega branja ter učijo pravilne izgovorjave. Skupaj berejo tako slovenske kot tudi nemške knjige.

Madžarska

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota uspešno sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem (osrednje knjižnice za Slovence v Porabju namreč nimamo) in med drugim redno kandidira na razpisih Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu za sredstva, s katerimi vsaj delno pokrije stroške delovanja bibliobusa na »porabski progi«. V letu 2013 je knjižnica pričela z izvajanjem pravljčnih uric in knjižne ter knjižnične vzgoje za predšolske in šolske otroke prvih razredov osnovnih šol (Gornji Senik, Števanovci in Monošter).

Potujoča knjižnica (bibliobus) je ena od organizacijskih enot Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, ki od 20. septembra leta 2000 izposoja slovensko gradivo tudi Slovencem v Porabju. Takratni prehod potujoče knjižnice čez državno mejo med porabske Slovence je bil pravi evropski fenomen. Dejavnost potujoče knjižnice med porabskimi Slovenci je bila omogočena na osnovi Programa sodelovanja v izobraževanju, kulturi in znanosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske v obdobju 2000-2003, podpisanega leta 2000 (na podlagi 48. člena v okviru 5. poglavja Manjšinsko kulturno sodelovanje). Soboški knjižničarji so se s tem pridružili vsem tistim, ki si prizadevajo v Porabju ohraniti slovenski jezik, slovensko kulturo in identiteto. Bibliobus ima v Porabju pet postajališč. Obiskujejo ga uporabniki vseh starostnih skupin, od otrok v vrtcih, osnovnošolcev in srednješolcev do odraslih.

V letu 2023 so nadaljevali z bralno značko za odrasle, ki je potekal med novembrom in aprilom. Pripravili so seznam gradiva za branje, za osvojitve bralne značke pa je izmed desetih predlogov bilo potrebno prebrati tri knjige ter zapisati najljubši odstavek ali misli iz knjige. Izbor knjig je bil prilagojen ciljni skupini, kar pomeni, da je bilo izbrano lažje berljivo gradivo v slovenskem knjižnem jeziku, dodano pa je bilo tudi gradivo v narečni besedi, bodisi iz knjižne zbirke Med Rabo in Muro ali drugih narečnih izdaj. V mesecu juniju je bila v Monoštru izvedena prireditev Poletno literarno popotovanje, kjer so podelili nagrade za uspešno opravljeno slovensko bralno značko Potujoče knjižnice v Porabju. Prejelo jih je deset udeležencev.

Redno izvajajo tudi projekt Obujamo dediščino: pravljčni večeri za odrasle v Porabju, ki je bil s strani Združenja splošnih knjižnic ocenjen kot najboljši projekt slovenskih splošnih knjižnic za inovativno storitev za uporabnike v letu 2017. Projekt je namreč pri porabskih Slovencih naletel na odličan odziv, z njegovo pomočjo so uspeli najti pot do poslušalcev z govorno besedo v domačem narečju. V letu 2023 so izvedli dva pravljčna večera.

Slovensko polico s knjižnim gradivom v dvojezičnih OŠ na Gornjem Seniku in v Števanovcih, vzpostavljeno leta 2018, redno dopolnjujejo z izborom knjižnega gradiva v slovenskem jeziku. S to storitvijo povečujejo dostopnost knjig v slovenskem jeziku, spodbujajo branje in prispevajo k širjenju bralne kulture ter omogočajo medsebojno izmenjavo knjig.

Ministrstvo za kulturo skladno s področno zakonodajo vsako leto iz rednih sredstev financira nakup knjižničnega gradiva za potrebe sodelovanja s Slovenci v zamejstvu. Sredstva v okviru vsakoletnega neposrednega poziva za nakup knjižničnega gradiva načrtujejo tiste knjižnice, ki delujejo na mejnih območjih in ki so upravičene do predlaganja nakupa tovrstnega gradiva (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem). Za osrednje knjižnice Slovencev v zamejstvu se upoštevajo: Narodna in študijska knjižnica Trst, Slovenska študijska knjižnica Celovec, Zveza Slovencev na Madžarskem s sedežem v Monoštru (ker osrednja knjižnica Slovencev na Madžarskem ne obstaja) ter Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić« Karlovac.

Skupno omenjene knjižnice za nakup knjižničnega gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu letno prejmejo 60.000 evrov s proračunske postavke Knjižničarstvo. V enaki skupni višini sredstev so knjižnice za potrebe Slovencev v zamejstvu prejele tudi v letu 2024.

Sofinanciranje programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2023

Ministrstvo za kulturo je v letu 2023 v skladu s 26. in 55. členom Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15) in 103. členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNŠPP) neposredno pozvalo splošne knjižnice, ki delujejo na obmejnih območjih, k predložitvi predlogov programov za sofinanciranje dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2023. Na podlagi predloženih in strokovno ovrednotenih programov je bilo tako za leto 2023 petim knjižnicam, ki delujejo na obmejnem območju, dodeljenih sredstev v skupni višini 19.000,00 evrov s PP Knjižničarstvo. V enaki skupni višini sredstev so knjižnice za potrebe Slovencev v zamejstvu prejele tudi v letu 2024.

Ministrstvo za kulturo je v letu 2023 sofinanciralo tudi nakup novega bibliobusa Goriške knjižnice Franceta Bevka v višini 150.000 evrov s PP 200721 – DNPK – potujoče knjižnice. Goriški bibliobus obiskuje tudi dva kraja v Italiji – Špeter in Doberdob.

Muzejska dejavnost

Znotraj delovanja državnih muzejev so v preteklem letu z zamejstvom sodelovali naslednji državni muzeji:

Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenija: Pri postavitvi razstave Iz domovine v domovino so sodelovali skoraj z vsemi organizacijami civilne družbe, ki delujejo z namenom povezovanja Slovencev v zamejstvu in po svetu z matično domovino (Združenje Slovenska izseljenska matica, Svetovni slovenski kongres, Rafaelova družba in gibanje Lastovke). Poleg tega je bil v sklopu razstave organiziran mednarodni nagradni likovni natečaj, namenjen otrokom slovenskih izseljencev po svetu. V ta namen je muzej vabilo za sodelovanje pri natečaju poslal več kot 120 društvom Slovencev in njihovih potomcev po svetu.

Tehniški muzej Slovenija je z razstavo »Vsak milimeter šteje, geodezija na Slovenskem skozi čas« gostoval v Italiji v Kulturnem domu v Gorici (19. 12. 2023 do 23. 1. 2024).

Narodni muzej Slovenije ima spletno razstavo »Slovenci, za zmiraj gre!«, ki je bila postavljena ob 100. obletnici koroškega plebiscita, www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/slovenci-za-zmiraj-gre.

Ministrstvo za kulturo tudi letos sofinancira delovanje Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki je kot enakopraven subjekt vključeno v mrežo slovenskih gledališč, in sicer v višini 175.847,00 evra. Prav tako ministrstvo, pristojno za kulturo, tudi v letu 2024 podpira razvoj knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih, kot je to v dopisu predstavljeno za leto 2023. V letošnjem letu je ministrstvo v višini 15.000 evrov podprlo projekt Pogled dlje+, ki ga pripravlja Slovensko prosvetno društvo, eno od obeh krovnih kulturnih organizacij Slovencev na avstrijskem Koroškem. Gre za gledališki abonma, ki je že več kot 20 let stalnica programa Slovenske prosvetne zveze in k & k centra Šentjanž. Glavni namen abonmaja je že od vsega začetka ponuditi koroškim Slovincem visokokakovostne gledališke predstave v slovenščini za dostopno ceno. Gledališki abonma tako obsega dvanajst profesionalnih predstav slovenskih gledališč na avstrijskem Koroškem, kjer imajo Slovenci le eno lastno profesionalno gledališče. Program vsebinsko vključuje tako klasične drame, komedije, kot tudi avantgardne gledališke predstave.

Ministrstvo za kulturo bo v letu 2024 v višini 28.000 evrov sofinanciralo tudi projekt »Vsebinska, funkcionalna in estetska aktualizacija jezikovnega portala SMeJse – Slovenščina kot manjšinski jezik«, Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI), ki deluje v Italiji, izbranega na Javnem razpisu za (so)financiranje projektov na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko v letih 2024–2025.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti je v letu 2023 strukturam in dejavnostim Slovincem v zamejstvu in po svetu namenil finančna sredstva v skupni višini 43.068,00 EUR za prireditve, izobraževanje in založniško dejavnost. Navedena sredstva so prejeli Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosveta, Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Zveza slovenske katoliške prosvete, Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji, Slovenska prosvetna zveza in Zveza Slovencev na Madžarskem.

Področje knjige (Javna agencija za knjigo RS)

Javna agencija za knjigo (JAK) poleg sofinanciranja posameznih projektov zamejskih založnikov in knjigarn (Knjigarna Haček, Celovec – Avstrija, Katoliško tiskovno društvo - Katoliška knjigarna, Gorica, Tržaško knjižno središče, TS360, Trst – Italija) sodeluje z zamejstvom tudi z lastnimi dejavnostmi.

Dva najpomembnejša projekta sta »Rastem s knjigo«, ki se tudi v zamejskih šolah izvaja že od šolskega leta 2006/2007 in novejši projekt »Pot knjige«. Oba projekta sta se izvajala tudi v letu 2023.

Projekt Rastem s knjigo za sedmošolce in dijake 1. letnika srednje šole (RSK OŠ in SŠ):

- od ustanovitve leta 2009 JAK sodeluje z zamejskimi OŠ in SŠ na področju Avstrije Madžarske, Italije (podari šolam aktualne knjige RSK OŠ in SŠ), občasno izvaja tudi delavnice z avtorji;
- od ustanovitve JAK sodeluje tudi z učitelji, ki poučujejo slovenščino v t. i. sobotnih šolah (Amerika, Avstralija), pri dopolnilnem pouku v tujini (Belgija, BiH, Srbija, Hrvaška, Francija idr.) in v Evropskih šolah (Bruselj, Luksemburg, Frankfurt idr.) – na vsakoletnih seminarjih ZRSŠ za učitelje v tujini JAK predstavi projekt RSK in podarimo aktualno knjigo, z zainteresiranimi učitelji pa v teku šolskega leta sodeluje tudi v večjim številom podarjenih knjig za njihove učence/dijake, občasno izvede tudi delavnice z avtorji.

Projekt Pot knjige:

- predstavitev projekta Pot knjige učiteljem, ki poučujejo slovenščino v t. i. sobotnih šolah (Amerika, Avstralija), pri dopolnilnem pouku v tujini (Belgija, BiH, Srbija, Hrvaška, Francija idr.) in v Evropskih šolah (Bruselj, Luksemburg, Frankfurt idr.) – na vsakoletnih seminarjih ZRSŠ za učitelje v tujini (JAK podari oba stripa »Pot knjige« in »Skrivnost izginulih črk« ter plakate Pot knjige). JAK je oba stripa ter plakate izdala tudi v italijanskem, nemškem in angleškem jeziku.

Na razpisih za prevode slovenskih avtorjev v tuje jezike ter za podporo tisku del slovenskih avtorjev v tujih jezikih je JAK tudi v letu 2023 podprla knjižne izdaje Mohorjevi družbi v Celovcu, založbi Wieser in

založbi Mladika – scarl zzož. Prav tako je JAK na razpisu za izvirno slikanico sofinancirala izdajo pri Mladiki – scarl zzož.

Zamejske založbe in tudi avtorji so bili v letu 2023 aktivno vključeni v izvedbo projekta Slovenija, častna gostja v Frankfurtu 2023, tako na pred dogodkih kot na sejmu samem, in v priprave na nastope Slovenija, častna gostja v Bologni 2024.

V spodnji preglednici so prikazani nameni in višina realiziranih sredstev v letu 2023:

Prejemnik	Država	Namen nakazila	EUR
MLADIKA scarl - zzož	Italija	Marija Kostnapfel: Pesmi (prevod v nemščino)	500,00
MLADIKA scarl - zzož	Italija	Evelina Umek: Po vodi, po suhem in počez. Potepanja od Barkovelj do Škednja (prevod v italijanščino)	1.000,00
MLADIKA scarl - zzož	Italija	Robert Šabec, il. Martin Zelenko Poles: Lupo kliče luno (sofinanciranje izvirne slovenske slikanice na razpisu JR3-ISS-2023)	3.300,00
MLADIKA scarl - zzož	Italija	sofinanciranje udeležbe s stojnico na Slovenskem knjižnem sejmu 2023 (poziv JP2-SKS-2023)	1.000,00
Založništvo tržaškega tiska	Italija	sofinanciranje udeležbe s stojnico na Slovenskem knjižnem sejmu 2023 (poziv JP2-SKS-2023)	1.000,00
Mohorjeva družba v Celovcu	Avstrija	Greta Osredkar: 12 korakov za okolje (tisk prevoda v nemščini)	700,00
Mohorjeva družba v Celovcu	Avstrija	Helga Mračnikar: Mamin glas (prevod v nemščino)	6.500,00
Wieser Verlag	Avstrija	Jani Virk: Kar je odnesla reka (prevod v nemščino)	6.500,00
Haček	Avstrija	Sofinanciranje kulturnega programa v knjigarni Knjigarna Haček / Buchhandlung Haček	5.500,00
TS360 - Tržaško knjižno središče doo - Centro triestino del libro	Italija	Sofinanciranje kulturnega programa v knjigarni Tržaško knjižno središče - Centro triestino del libro	10.000,00
Katoliško tiskovno društvo - Katoliška knjigarna	Italija	Sofinanciranje kulturnega programa v knjigarni Katoliška knjigarna	3.100,00

Ministrstvo za obrambo

Ministrstvo za obrambo sofinancira programe in dejavnosti na področju žrtev vojnega nasilja in dejavnosti na področju vojnih veteranov, za izvajanje katerih je v letu 2023 namenilo:

- Zvezi vojnih invalidov NOV v Trstu 38.050,19 EUR in
- Zvezi koroških partizanov in prijateljev protifašističnega odpora Celovec 59.632,81 EUR.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ) v letu 2023 za strukture in dejavnosti Slovencev v zamejstvu in po svetu ni namenilo posebnih, oziroma za to določenih sredstev, je pa skrb za slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in Slovence po svetu med temeljnimi nalogami, ki jim je MZEZ tudi v letu 2023 namenjal posebno pozornost. Nadaljevale so se vse aktivnosti, preko katerih je MZEZ

utrjeval dobre odnose in vzdrževal dinamičen politični dialog na vseh ravneh s sosednjimi državami, kjer prebivajo slovenske narodne skupnosti. Stiki so se krepili tudi z državami, v katerih prebivajo slovenski izseljenci ali zdomci.

MZEZ vse aktivnosti, ki podpirajo prizadevanja Slovencev v zamejstvu in po svetu za njihov obstoj, razvoj in napredek, izvaja v okviru opravljanja svojih rednih nalog, za kar ni predvideno dodatno financiranje. Ministrstvo preko mreže diplomatskih ter konzularnih predstavništev Republike Slovenije v sosednjih državah in po svetu deluje kot pomemben vezni člen med Slovenci izven Republike Slovenije in drugimi državnimi organi Republike Slovenije ter omogoča medsebojno obveščanje in usklajeno delovanje vseh zadevnih deležnikov. MZEZ aktivnosti na tem področju financira v okviru svojega rednega proračuna in za delovanje ustanov slovenske narodne skupnosti nima dodatnih namenskih sredstev.

K navedenemu MZEZ dodaja informacijo, da je v teku projekt Ciljno raziskovalnega programa (CRP), katerega pobudnik je MZEZ, z naslovom »Slovenska skupnost na Hrvaškem v sodobnem kontekstu: analiza njihovega socialno-ekonomskega položaja in odnosa njenih pripadnikov do slovenskega jezika, kulture ter politične participacije«. Projekt, ki ga MZEZ sofinancira in je namenjen boljšemu načrtovanju aktivnosti RS v podporo slovenski narodni skupnosti na Hrvaškem, izvaja Inštitut za narodnostna vprašanja. Triletni raziskovalni projekt se je začel izvajati oktobra 2023 v skupni vrednosti 60.000 EUR (v razmerju 50% MZEZ, 50% Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost ARIS).

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Skrb za področje šolstva Slovencev v zamejstvu in po svetu in s tem za ohranjanje in krepitev uporabe slovenskega jezika med Slovenci v zamejstvu in po svetu je ena izmed prioritet Ministrstva za vzgojo in izobraževanje (MVI) na področju izobraževanja.

Pravne podlage za delovanje MVI na tem področju so:

1. v Ustavu R Slovenije (5. čl.) in resolucijah Državnega zbora (Resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov RS, 4. Poglavje, III. Šolstvo in izobraževanje, ki jo je Državni zbor RS sprejel 27.06.96, Resolucija o odnosih s Slovenci po svetu, Poglavje 4. 1. Ohranjanje slovenskega jezika in izobraževanje, ki jo je Državni zbor RS sprejel 23.01.02);
2. v področni zakonodaji (Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja);
3. v Zakonu o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja;
4. in v bilateralnih dokumentih s sosednjimi in drugimi državami (Avstrija, Italija, Madžarska, ZRN, Hrvaška, Srbija...).

MVI ne financira organizacij Slovencev izven meja RS, pač pa v skladu z zgoraj naštetimi pravnimi podlagami nudi strokovno podporo.

V skladu z bilateralnimi dogovori s sosednjimi in drugimi državami ter področno zakonodajo so dela in naloge na tem področju, ki se izvajajo v okviru MVI, večinoma izraz tradicionalnega programa dela, ki poteka celo leto, kot je opredeljeno v programu dela MVI, njemu pripadajočih javnih zavodih ter bilateralnih dokumentih (meddržavni sporazumi, programi, protokoli...) in ESS projektih, ki vključujejo tudi slovensko manjšino.

Delo je usmerjeno v ohranjanje in krepitev slovenskega jezika in kulture ter v razvijanje pripadnosti slovenstvu v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu, v celovito strokovno podporo šolstvu za pripadnike slovenske narodnosti ter v krepitev stikov z matično Slovenijo. Same naloge tradicionalnega programa usmerjenega sodelovanja potekajo v nekaj večjih sklopih, in sicer:

A. Dejavnosti ministrstva na področju zamejskega šolstva:

1. Izobraževanje pedagoških delavcev:

- specifični tradicionalni vsakoletni seminarji na podlagi meddržavnih bilateralnih sporazumov s sosednjimi državami namenjeni izključno populaciji pedagoških delavcev iz zamejstva
- dodatno specifično permanentno strokovno izobraževanje zaobjeto v »Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju«
- možnost obiskovanja ostalega permanentnega izobraževanja zaobjetega v zgoraj navedenem katalogu, ki je sicer namenjeno pedagoškim delavcem iz R Slovenije (individualno izobraževanje)
- specifično izobraževanje za učiteljske/profesorске zборе
- dodatno izobraževanje zamejskih šolnikov preko stikov in izmenjav s šolami in strokovnimi institucijami v Sloveniji

2. *Strokovno poučne ekskurzije in t.i. »šol slo. jezika« za učence, dijake in pedagoške delavce:*

- strokovno poučne ekskurzije za vse stopnje osnovnega in srednjega šolstva ter maturantske ekskurzije
- hospitacije za dijake pedagoških licejev
- specifične poletne in druge šole slovenskega jezika in kulture namenjene učencem, dijakom in pedagoškim delavcem

3. *Vključevanje zamejskega šolstva v šolska tekmovanja in v druge aktivnosti namenjene šolski populaciji v Sloveniji:*

- tekmovanje za Cankarjevo priznanje, Vegovo priznanje, Bralna značka, dejavnosti CŠOD, ZPMS, šola v naravi...

4. *Štipendiranje na nivoju osnovnega, srednjega in višjega šolstva ter strokovnega izpopolnjevanja (gostujoči študenti):*

- Kandidati iz zamejstva lahko zaprosijo za štipendijo tekom izobraževanja oz. strokovnega izpopolnjevanja v Sloveniji.

5. *Logistična podpora zamejskemu šolstvu:*

- nabava učbenikov, strokovne literature, revijalnega tiska, časopisja, knjig in učne opreme
- vključevanje v IKT programe/platforme namenjene šolam v Sloveniji
- priprava učnih gradiv
- strokovna podpora zamejskemu izobraževalnemu revijalnemu tisku (ilustriranje, lektoriranje...)
- jezikovni asistenti (gostujoči učitelji/vzgojitelji) iz Slovenije

MVI zelo podrobno spremlja in podpira napore slovenske avtohtone manjšine v sosednjih državah pri vzpostavljanju in vzdrževanju systemskega pristopa k učenju slovenščine in pri čezmejnem povezovanju.

Vendar pa se moramo zavedati, da je zamejsko šolstvo (celotna vertikala – od predšolske vzgoje do visokega šolstva) v vseh sosednjih državah integralni del vzgojno izobraževalnega sistema sosednjih držav (tako kot je tudi manjšinsko šolstvo v R Sloveniji integralni del vzgojno izobraževalnega sistema R Slovenije). Le-te ga tudi v celoti financirajo. Republika Slovenija vanj ne more posegati (tako kot tudi sosednje države ne morejo posegati v manjšinsko šolstvo v R Sloveniji), pač pa lahko le v skladu z bilateralnimi dogovori in ostalimi pravnimi podlagami nudi dodatno dogovorjeno strokovno podporo. Slovensko in dvojezično šolstvo v zamejstvu nudeno podporo lahko sprejme ali pa tudi ne, na kar MVI nima vpliva. Tako je vsako iskanje novih poti pogojeno s sprejemljivostjo v okviru sistema javnih uslužbenecv sosednjih držav, kar zamejski pedagoški delavci so. MVI tako ne more nameščati pedagoškega kadra, lahko pa pomaga pri opolnomočenju učiteljev, kar intenzivno dela.

B. Dejavnosti ministrstva na področju Slovencev po svetu:

1. *Dopolnilni pouk slovenščine:*

V skladu z Zakonom o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja MVI organizira dopolnilni pouk slovenščine v evropskih državah, strokovno podporo pouku pa nudi Zavod RS za šolstvo. Pri tej

dejavnosti ministrstvo sodeluje s slovenskimi kulturnimi društvi in z veleposlaništvu RS v tujini ter z Uradom za Slovence po svetu.

Cilj dopolnilnega pouka slovenščine v tujini je ohranjanje in razvijanje slovenščine pri Slovencih po svetu, krepitev njihove slovenske identitete, pripadnosti slovenskemu narodu in stikov z matično domovino.

Pouk lahko obiskujejo Slovenci ali njihovi potomci, namenjen je otrokom od 4. leta dalje, mladostnikom in odraslim. Pouk poteka 2-4 šolske ure tedensko v oddelku, v katerem je najmanj 5 otrok oz. 7 odraslih. Starši in drugi zainteresirani dobijo informacije o pouku pri slovenskih skupnostih v tujini, na veleposlaništvih ali na spletni strani dopolnilnega pouka slovenščine Stičišče (<https://www.zrss.si/mednarodno-sodelovanje/slovenci-izven-meja/slovenci-po-svetu-sticisce/>). K pouku se prijavijo neposredno učitelju. Pouk poteka na podlagi učnega načrta, ki ga je pripravil Zavod RS za šolstvo, in sicer na različnih ravneh: začetni, nadaljevalni in izpopolnjevalni. V nekaterih državah oz. deželah/kantonih je v skladu z njihovimi predpisi pouk priznan kot del šolskega sistema. Pouk je prostovoljen in za udeležence brezplačen. Poteka v prostorih šol, slovenskih društev, DKP-jev in katoliških misij. MVI organizira tudi pouk na daljavo za kraje, kjer ni mogoče organizirati klasičnega pouka (namenjen načeloma povratnikom v slovenski šolski sistem).

MVI skrbi za mrežo učiteljev in financira njihovo delo. V krajih, kjer ima učitelj lahko polno učno obveznost 22 šolskih ur, poučujejo učitelji v rednem delovnem razmerju, napoteni na začasno delo v tujino. Delo opravljajo na podlagi tripartitne pogodbe z MVI in matično šolo, kar se financira v skladu z Uredbo o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini. Drugod poučujejo učitelji iz lokalnega okolja, t.i. nenapoteni (honorarni) učitelji, s katerimi se sklene podjemna pogodba za plačilo honorarja in potnih stroškov. Pouk na daljavo izvajajo – prav tako na podlagi podjemne pogodbe - učitelji slovenščine, ki živijo v Sloveniji in so v večini primerov zaposleni na slovenskih šolah. Praviloma lahko kandidirajo učitelji slovenščine ali razrednega pouka, ki so v rednem delovnem razmerju na slovenskih šolah.

Nenapotene učitelje MVI poišče s pomočjo lokalnih slovenskih društev in veleposlaništev.

V šolskem letu 2023/2024 dopolnilni pouk poteka v 21 evropskih državah, v več kot 100 krajih, obiskuje ga preko 2000 udeležencev, od tega več kot 1200 otrok. Slovenščino poučuje skupaj 45 učiteljev, od tega 14 napoteni in 31 nenapoteni. Poleg navedenega MVI financira tudi delo 10 učiteljev, ki poučujejo na daljavo (skype) otroke napoteni oseb v tujino (DKP, MORS, SV).

Komisija za učitelje v tujini obravnava nove pobude za vzpostavitev pouka v slovenskih skupnostih v različnih državah. Število oddelkov in učiteljev se iz leta v leto povečuje. Učitelji poleg pouka redno izvajajo tudi dejavnosti ob/pri pouku ter različne dogodke znotraj slovenske diaspore.

Poleg samega pouka slovenščine MVI financira podporne in spremljevalne dejavnosti, ki jih izvaja Zavod RS za šolstvo:

- vsakoletno strokovno izobraževanje učiteljev na strokovnih srečanjih in seminarjih;
- pripravo učbenikov in nabavo strokovnih in didaktičnih gradiv, leposlovja, otroške in mladinske periodike ter drugih gradiv za izvajanje pouka in dejavnosti pri/ob pouku;

MVI nudi štipendije za poletne in druge šole slovenskega jezika, ki jih organizirajo različni izvajalci (Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, UP, SIM...).

MVI financira:

- plače in druge osebne prejemke napoteni učiteljev v skladu z Uredbo plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini;
- honorarje in potne stroške za nenapotene učitelje in učitelje, ki poučujejo na daljavo;
- seminarje za učitelje dopolnilnega pouka slovenščine v Evropi in v Argentini, Braziliji, Kanadi, ZDA, Avstraliji;
- priprave novih učiteljev na delo v tujini;
- šole slovenščine za otroke in mladostnike v RS;

- povezave slovenskih otrok v tujini s šolami v RS;
- šole v naravi za otroke iz tujine v RS;
- posodabljanje in oskrbo spletne strani STIČIŠČE na ZRSS;
- po potrebi prenovo učnih načrtov za slovenščino v tujini kot jezik 1 in jezik 2.

Pouk slovenščine in t. i. sobotne šole v ZDA, Kanadi, Argentini, Braziliji in Avstraliji potekajo v organizaciji slovenskih društev ali katoliških misij. MVI nima vpliva na organizacijo pouka, izbor učiteljev, niti na financiranje njihovega dela, temveč prispeva k učenju in ohranjanju slovenskega jezika in kulture drugače:

- v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu prireja v Sloveniji strokovne seminarje za učitelje slovenskih šol v izseljenstvu ter učiteljem nudi strokovna in didaktična gradiva.
- izbira, financira in izdaja učbenike za učenje slovenščine in učbenike za spoznavanje kulturnih, zgodovinskih, zemljepisnih in drugih značilnosti Slovenije,
- omogoča obisk poletnih šol slovenskega jezika v Sloveniji za otroke in mladino.

Pri teh dejavnostih sodelujeta Zavod RS za šolstvo in Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Več informacij je dosegljivih na spletni strani Stičišče: <https://www.zrss.si/mednarodno-sodelovanje/slovinci-izven-meja/slovinci-po-svetu-sticisce/>

Preko Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik FF ULJ se je možno udeležiti spletnega tečaja slovenščine Slovene Learning Online (SLO), ki je dostopen na www.slonline.si. Tečaj je prosto dostopen in nudi priložnost za vse, ki bi se radi samostojno naučili osnovnih besed in fraz. Na njihovi spletni strani so dostopna tudi druga gradiva za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika kot npr. učbeniki za ne opismenjene otroke in najstnike, različno slikovno gradivo in spletne igre (več na strani: <https://centerslo.si/za-otroke/ie-gradiva/>).

2. Evropske šole:

MVI skrbi za napotitev učiteljev slovenščine v sistem Evropskih šol s sedežem v Bruslju, ki so namenjene otrokom uslužbencev ustanov Evropske komisije in stalnih predstavništav držav članic EU. V tem šolskem letu je napotenih 10 učiteljev in 2 pomočnici ravnatelja (Evropska šola Bruselj I, Luksemburg II in Frankfurt).

Vse več otrok v celotnem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu prihaja iz mešanih ali neslovenskih družin, tako da se jih vse več s slovenščino prvič sreča šele v vrtcih/šolah/dopolnilnem pouku slovenskega jezika in kulture. Šolski sistem žal ne more povsem dopolniti primanjkljaja, ki ga otroci prinesejo od doma. MVI se tega zaveda in zato je velik del strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu usmerjenega ravno v delo z otroki, ki jim slovenščina žal ni (več) materni jezik, in v delo s heterogenimi skupinami otrok. MVI tako intenzivno dela na opolnomočenju učiteljev.

V spodnji preglednici so prikazani nameni in višina realiziranih sredstev v letu 2023:

Dejavnost (oz. prejemnik, v kolikor je že znan)	Država	Namen	EUR
2 nenapoteni učiteljici	Avstrija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	32.351,00
1 napotena učiteljica + najemnina učilnice	Belgija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	66.170,00
2 napoteni in 1 nenapotena učiteljica	BIH	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	138.200,00
1 nenapotena učiteljica	Češka	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	6.000,00

1 nenapotena učiteljica	Francija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	11.800,00
1 napotena in 9 nenapotenih učiteljic	Hrvaška	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	120.893,00
1 nenapotena učiteljica	Italija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	5.800,00
Poučuje napoten učitelj DPS iz Švice (delež plače)	Lihtenštajn	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	1.380,00
2 nenapoteni učiteljici	Makedonija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	21.800,00
1 nenapotena učiteljica	Madžarska	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	14.689,00
5 napotenih, 1 nenapotena učiteljica	Nemčija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	463.183,00
2 nenapoteni učiteljici	Nizozemska	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	19.700,00
2 napoteni, 3 nenapoteni učitelji	Srbija/Črna gora	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	137.400,00
2 napotene učiteljice + 1 napoten učitelj	Švica	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	241.148,00
1 nenapotena učiteljica	Velika Britanija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	10.500,00
Pouk izvaja napotena učit. iz Belgije + najemnina učilnice	Luksemburg	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	5.650,00
1 nenapotena učiteljica	Španija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	5.600,00
1 nenapotena učiteljica	Švedska/Danska	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	8.500,00
1 nenapotena učiteljica	Finska	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	14.500,00
1 nenapotena učiteljica	Rusija	Poučevanje dopolnilnega pouka slovenščine	8.700,00
II. SLOVENCİ PO SVETU (strokovna podpora)			56.000,00
III. POUK NA DALJAVO			235.708,00
IV. EVROPSKA ŠOLA			517.714,00
V. ZAMEJSTVO - ITALIJA (strokovna podpora)	Italija		235.000,00
VI. ZAMEJSTVO - AVSTRIJA (strokovna podpora)	Avstrija		123.000,00
VII. ZAMEJSTVO - MADŽARSKA (strokovna podpora)	Madžarska		120.954,00
VIII. ZAMEJSTVO - HRVAŠKA (strokovna podpora)	Hrvaška		63.000,00

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (vključno z Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom)

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije izvaja javni razpis za dodelitev štipendij za Slovence v zamejstvu in po svetu za študij v Republiki Sloveniji. Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu so namenjene Slovencem s stalnim prebivališčem zunaj Republike Slovenije za izobraževanje v višješolskem ali visokošolskem izobraževalnem programu prve in druge

stopnje na izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji. V letu 2023 so bile izplačane štipendije v višini 591.402,35 EUR.